

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r. ze zm.
(Tekst ujednolicony)

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 28-29 października 2018

na kierunku „turystyka i rekreacja”

prowadzonym na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych

Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Warszawa, 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	7
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	8
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	8
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	11
Dobre praktyki	12
Zalecenia	12
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	12
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	12
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	18
Dobre praktyki	18
Zalecenia	19
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	19
Dobre praktyki	23
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	23
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	24
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	24
Dobre praktyki	25
Zalecenia	25
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	26
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	26
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	27
Dobre praktyki	28
Zalecenia	28
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	29
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	29
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	29
Dobre praktyki	30
Zalecenia	30

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	30
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	31
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	32
Dobre praktyki	32
Zalecenia	32
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	33
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	33
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	36
Dobre praktyki	37
Zalecenia	37
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	38
Załączniki:	39
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....	39
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	40
pkt 8 Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	41
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....	42
Załącznik nr 4. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	62
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	63

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: **dr hab. Krystyna Dwucet**, członek PKA

członkowie:

- 1. dr hab. Sylwia Kulczyk- ekspert PKA**
- 2. dr hab. Jarosław Balon- ekspert PKA**
- 3. dr Grażyna Dębicka-Ozorkiewicz – ekspert ds. pracodawców**
- 4. mgr Agnieszka Socha-Woźniak- ekspert ds. postępowania oceniającego**
- 5. Damian Michalik- ekspert ds. studenckich**

2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” prowadzonym na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu przeprowadzona została z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2017/2018. Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na powyższym kierunku studiów. Poprzednia ocena przeprowadzona była w roku akademickim 2010/2011, obejmowała oba poziomy studiów i zakończyła się oceną pozytywną podjętą przez Prezydium PKA w dniu 20 października 2011 r.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, przeglądu infrastruktury dydaktycznej oraz oceny losowo wybranych prac etapowych i dyplomowych. Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu wizytującego.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	turystyka i rekreacja	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	I i II stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne/ niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszary nauk: - przyrodniczych (I st. 43 %, II st. 60 % pkt ECT) - społecznych (I st. 35 %, II st. 25 % pkt ECT) - nauk humanistycznych (I st. 22 %, II st. 15 % pkt ECT).	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	- dziedzina nauk przyrodniczych, dyscyplina naukowa geografia; - dziedzina nauk społecznych, dyscyplina nauki o poznaniu i komunikacji społecznej; - dziedzina nauk humanistycznych, dyscyplina naukowa nauki o zarządzaniu.	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	studia I st. - 6 sem. – 180 pkt. ECTS, studia II st. – 4 sem. – 120 pkt. ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	<u>I st.</u> - <i>Hotelarstwo i turystyka zdrowotna, Rekreacja ruchowa, Turystyka kulturowa, Zarządzanie bezpieczeństwem turystów w sytuacjach kryzysowych, Zarządzanie eventami.</i> <u>II st.</u> - <i>Turystyka i rekreacja, Turystyka międzynarodowa, Turystyka dostępna, Technologie informacyjne i komunikacyjne w tur, Zarządzanie w turystyce.</i>	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	licencjat/ magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	I st.- 357, II st.-133	I st.- 86, II st.-27
Liczba godzin zajęć wymagających	1 stp. 2360 h	

bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	2 stp. 1575 h	
--	----------------------	--

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	wyróżniająca
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	wyróżniająca
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	wyróżniająca
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	wyróżniająca
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	wyróżniająca
Kryterium 6. Umieędzynarodowienie procesu kształcenia	w pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	wyróżniająca
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	wyróżniająca

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

.....

.....

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

- 1.1. Koncepcja kształcenia
- 1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów
- 1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1. Kierunek turystyka i rekreacja na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza (UAM) w Poznaniu jest prowadzony przez Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych (WNGiG) a koordynowany przez działającą w jego ramach Katedrę Turystyki i Rekreacji (KTiR). Koncepcja kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* jest zgodna z misją określoną w Strategii Rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2009-2019 oraz spójna ze Strategią rozwoju Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2015-2020 i Strategią rozwoju Katedry Turystyki i Rekreacji na lata 2018-2025.

Zgodnie z misją UAM, koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku nawiązuje do ponad stuletniej tradycji badań nad turystyką w ośrodku poznańskim, a jednocześnie zakłada konsekwentny, interdyscyplinarny i wieloobszarowy rozwój. Powiązanie koncepcji kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja z postępami w obszarach nauk społecznych, przyrodniczych i humanistycznych ma fundamentalne znaczenie zarówno dla nauki, jak i dynamicznie rozrastającego się sektora usług turystycznych. Taka koncepcja kształcenia jest również zgodna z misją przyjętą w strategii WNGiG, zgodnie z którą siłą rozwoju Wydziału jest różnorodność i synergia transdyscyplinarnych badań.

Głównymi celami strategicznymi UAM, powtórzonymi w strategii WNGiG, są badania na najwyższym światowym poziomie, najwyższa jakość kształcenia, otwarcie na otoczenie i profesjonalne zarządzanie. Wszystkie wymienione cele znajdują odzwierciedlenie w koncepcji kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja.

Podstawą kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja są prowadzone w KTiR oraz Instytutach WNGiG badania naukowe, dotyczące aktualnych problemów związanych z turystyką i rekreacją eksplorowanych w różnych zakresach badawczych: geografii, ekonomii, socjologii, historii, rekreacji ruchowej czy fizjologii człowieka (patrz rozdział 1.2). Przyrost wiedzy generowany w efekcie realizacji projektów badawczych jest brany pod uwagę przy modyfikowaniu treści kształcenia w poszczególnych modułach dydaktycznych. Warto podkreślić, że studenci kierunku Turystyka i rekreacja są włączani w badania naukowe prowadzone przez pracowników. W latach 2013-2018 studenci ocenianego kierunku uczestniczyli w dwóch dużych projektach badawczych (w tym jednym międzynarodowym), byli też autorami lub współautorami 20 publikacji naukowych.

Łącząc najlepsze tradycje akademickie z wyzwaniami stawianymi przez rynek pracy, koncepcja kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja pozwala zarówno na zdobywanie wiedzy jak i umiejętności praktycznych, sprzyja też kształtowaniu postaw umożliwiających aktywne funkcjonowanie w społeczeństwie obywatelskim opartym na wiedzy. Kierunek jest rozwijany jako wieloobszarowy, zaliczany do obszaru nauk przyrodniczych, społecznych i humanistycznych. Kształcenie na kierunku Turystyka i rekreacja w UAM (profil ogólnoakademicki) jest zgodne z procesem Bolońskim i obejmuje studia I stopnia (licencjackie – 6 semestrów) oraz studia II stopnia (magisterskie – 4 semestry). W programie studiów I stopnia dominują zagadnienia teoretyczne, ogólne oraz problematyka krajowa. Studia oferują kształcenie o profilu ogólnym oraz pięć odpowiadających aktualnemu zapotrzebowaniu rynku specjalności: *hotelarstwo i turystyka zdrowotna, rekreacja ruchowa, turystyka kulturowa, zarządzanie bezpieczeństwem turystów w sytuacjach kryzysowych, zarządzanie eventami*. Obowiązkowe praktyki zawodowe oraz ćwiczenia terenowe sprzyjają kształtowaniu umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych. Absolwenci studiów I stopnia na kierunku Turystyka

i rekreacja są przygotowani do podjęcia zatrudnienia w przedsiębiorstwach i instytucjach związanych z turystyką, jak również do podjęcia dalszych studiów. Studia II stopnia pogłębiają wiedzę teoretyczną oraz zaznajamiają z metodologią badań z zakresu turystyki i rekreacji, są nastawione na problematykę międzynarodową. Program uwzględnia zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne i kompetencje społeczne studentów, jest ich jednak mniej niż na studiach I stopnia. W ramach studiów II stopnia oferowany jest profil ogólny oraz cztery specjalności: *turystyka międzynarodowa, zarządzanie w turystyce, technologie informacyjne i komunikacyjne w turystyce oraz „turystyka dostępna”*. Zależnie od wybranej specjalności absolwenci mogą podejmować działalność w zakresie zarządzania przedsiębiorstwami i organizacjami, obsługi międzynarodowego ruchu turystycznego, informacji i promocji turystycznej, tworzenia oferty turystycznej dostępnej dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. Studenci są również przygotowani do podejmowania pracy badawczej, w tym studiów III stopnia jak również biorą udział w badaniach naukowych.

Ważną cechą koncepcji kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja jest duża liczba zajęć warsztatowych, projektowych, laboratoryjnych. Wymienione formy kształcenia sprzyjają aktywności studentów i tym samym podnoszą efektywność procesu kształcenia. Zajęcia ze studentami prowadzą, obok naukowców, osoby z dużym doświadczeniem zawodowym zdobytym poza uczelnią (pracownicy hoteli, biur podróży czy organów administracji państwowej). Takie podejście sprzyja osiągnięciu najwyższej jakości kształcenia, bo turystyka i rekreacja jest nie tylko polem badań naukowych, ale też ważną dziedziną gospodarki. Oceniana koncepcja kształcenia stwarza szansę na osiągnięcie wysokiego poziomu synergii między teorią a praktyką. Kształcenie absolwentów przygotowanych do funkcjonowania na rynku pracy jest kluczowym, ale nie jedynym wyrazem otwartości ocenianego kierunku na otoczenie. Transfer wiedzy i doświadczeń pomiędzy KTiR a przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego jest rozwijany poprzez m.in. wspólne inicjatywy, takie jak konferencje naukowo branżowe (m.in. konferencja Innowacje w kształceniu kadr dla potrzeb turystyki – dobre praktyki w zakresie współpracy: edukacja – biznes podczas Targów Turystycznych Tour Salon, 2018) i projekty wdrożeniowe (m.in. prace nad Strategią rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim do 2020 roku). W prace te włączani są studenci. Cel otwartości na otoczenie wypełniany jest również poprzez aktywność popularyzatorską i edukacyjną prowadzoną przez studentów. Np. w ramach współpracy z Zarządem Głównym PTTK przygotowują oni corocznie questing „Znasz li ten kraj” i finał konkursu Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej podczas Tour Salon w Poznaniu. Studenci omawianego kierunku są również organizatorami „Dni Turystyki”. Dwudniowy festiwal, którego program wypełniają prezentacje, warsztaty i konkursy jest imprezą rozpoznawalną wśród miłośników podróży w całym kraju. Doświadczenia nabyte podczas organizacji tego typu wydarzeń są ważnym dopełnieniem wiedzy, umiejętności, a w szczególności kompetencji społecznych przekazywanych podczas zajęć realizowanych w toku studiów. Działanie te należy ocenić bardzo wysoko.

Koncepcja kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja została wypracowana na podstawie wieloletnich doświadczeń zespołu WGNiG i współpracujących z nim praktyków. Na jej kształt miały wpływ wizyty studyjne realizowane przez pracowników WNGiG na wielu uczelniach w Polsce (ściśła współpraca łączy KTiR z jednostkami badawczymi zajmującymi się turystyką na Uniwersytecie Warszawskim, Uniwersytecie Jagiellońskim i Uniwersytecie Wrocławskim) i za granicą (współpraca m. in. z Masaryk University (Czechy), Państwowy Uniwersytet w Irkucku (Rosja), Christian-Albrechts-Universitaet zu Kiel, Geographisches Institut, AG Kulturgeographie (Niemcy), David García Castro University of the Basque Country (Hiszpania)).

Koncepcja kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja zakłada stały monitoring jakości i programów kształcenia, zgodny z Uczelnianym Systemem Zarządzania Jakością Kształcenia. Doskonalenie jakości kształcenia, budowanie etosu nauczyciela akademickiego oraz podnoszenie poziomu wykształcenia absolwentów realizowane jest przez: analizę jakości procesu kształcenia, weryfikację osiągania zakładanych efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) oraz monitoring karier zawodowych absolwentów i opinii pracodawców. Istotnym elementem weryfikacji programów kształcenia są konsultacje ze studentami kierunku Turystyka i rekreacja oraz pracownikami WNGiG. Proponowane zmiany w programach studiów konsultowane z interesariuszami wewnętrznymi odbywa się przy wykorzystaniu kwestionariuszy dostępnych poprzez stronę internetową WNGiG. Ewentualne zmiany programu kształcenia omawiane są również z przedstawicielami branży turystycznej oraz instytucjami i organizacjami związanymi z sektorem usług turystycznych.

W odniesieniu do kierunków studiów „turystyka i rekreacja” prowadzonych na innych uczelniach w Polsce (o podobnych celach i zakresie kształcenia) przedstawioną wyżej koncepcję można uznać za nowatorską i oryginalną. Stanowi o tym:

- różnorodność proponowanych specjalności, które są bardzo dobrze dostosowane do aktualnych trendów na rynku turystycznym;
- ściśle powiązanie badań naukowych (również tych prowadzonych samodzielnie przez studentów) z aspektami aplikacyjnymi;
- duża liczba zajęć terenowych, umożliwiającą wzbogacenie przekazywanej na studiach wiedzy teoretycznej o doświadczenia i umiejętności praktyczne.

1.2.

Turystyka i rekreacja nie jest odrębną dyscypliną badawczą, zatem konieczne jest, aby osoby prowadzące zajęcia na tego typu kierunku miały różnorodne doświadczenia badawcze. Badania prowadzone na WGiNG, a w szczególności w ramach KTiR, obejmują obszary nauk przyrodniczych, społecznych i humanistycznych, co jest zgodne z zakresem, do którego odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku. Badania osób prowadzących zajęcia na kierunku Turystyka i rekreacja koncentrują się wokół:

- Uwarunkowań rozwoju turystyki (przyrodniczych, społecznych, gospodarczych),
- Percepcji krajobrazu multisensorycznego,
- Rewitalizacji środowiska przyrodniczego na potrzeby turystyki i wypoczynku,
- Potencjału turystycznego miast i regionów,
- Planowania turystycznego,
- Turystyki kulturowej,
- „Turystyki dostępnej” (w tym dla osób z niepełnosprawnością, osób starszych),
- Rekreacji ruchowej,
- Uwarunkowań i skutków rozwoju turystyki na obszarach przyrodniczo cennych.

Podjęmowana tematyka odzwierciedla aktualne światowe trendy badawcze, czego dowodem mogą być regularne publikacje pracowników prowadzących zajęcia na omawianym kierunku w czasopiśmie z listy A (w latach 2013-2017 ukazało się 10 artykułów) i listy B (odpowiednio 37 artykułów). Prace z zakresu turystyki i rekreacji autorstwa pracowników WGiNG ukazały się m. in. w *Current Issues in Tourism*; *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*; *A Journal of Prevention, Assessment, and Rehabilitation*; *Journal of Sustainable Tourism*. W ramach KTiR redagowana jest seria: *Turystyka i Rekreacja – Studia i Prace*, której tomy ukazują się regularnie od 2008 r. W latach 2013-2018 pracownicy KTiR wygłosili 16 referatów na konferencjach zagranicznych i 108 na konferencjach krajowych. KTiR stymuluje krajową scenę badań nad turystyką organizując konferencje naukowe – w latach 2013-2018 miało miejsce 8 takich wydarzeń. Charakter prowadzonych w Jednostce badań znajduje odzwierciedlenie w koncepcji i programie kształcenia oraz umożliwia zapewnienie możliwości osiągnięcia wszystkich założonych efektów kształcenia. Oprócz naturalnej aktualizacji treści kształcenia na poszczególnych przedmiotach przez prowadzących badania nauczycieli akademickich, związek badań naukowych z procesem kształcenia najbardziej uwidacznia się w strukturze prac dyplomowych – tematyka prac jest zbieżna z obszarem zainteresowań badawczych opiekunów.

Różnorodność prowadzonych badań umożliwia oferowanie dużej liczby specjalizacji, tak na studiach licencjackich jak i magisterskich. Związek zachodzący między badaniami a koncepcją i realizacją programu nauczania można prześledzić np. na przykładzie „turystyki dostępnej”, oferowanej jako specjalizacja na II stopniu nauczania. Ta kompleksowa problematyka, obejmująca zarówno obszar nauk przyrodniczych, jak też społecznych i humanistycznych, jest na gruncie naukowym uprawiana przez grono pracowników KTiR. Pracownicy ci prowadzą zajęcia w ramach omawianej specjalizacji, a ich publikacje stanowią, zgodnie z sylabusami, podstawę realizowanych przedmiotów. Studenci ocenianego kierunku angażowani są w prace badawcze i wdrożeniowe realizowane przez pracowników. Np. jesienią 2018 r. studenci pierwszego i drugiego roku studiów magisterskich brali udział w pracach związanych z testowaniem dostępności atrakcji turystycznych Szlaku Piastowskiego z

uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową w ramach projektu "Kryteria oceny dostępności Szlaku Piastowskiego", realizowanego przez KTiR na zlecenie Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

Dostęp do uznanych specjalistów umożliwia studentom osiągnięcie zarówno efektów kształcenia w zakresie pogłębionej wiedzy ale też nabycie umiejętności prowadzenia badań i kompetencji społecznych niezbędnych do prowadzenia działalności badawczej. Jednocześnie na spotkaniu z ZO PKA pracownicy WGiNG podkreślali, że zachowanie ścisłej łączności pomiędzy działalnością badawczą a dydaktyczną postrzegają oni jako podstawę dalszego rozwoju. Zjawisko to uwarunkowane jest dwojako – Zjawisko to uwarunkowane jest dwojako – z jednej strony, odpowiednio kształceni studenci stają się wartościowymi partnerami w pracy badawczej, a jednocześnie duże obciążenie dydaktyczne pracowników sprawia, że połączenie zainteresowań badawczych i dydaktyki jawi się jako racjonalna ścieżka awansu naukowego.

1.3.

Efekty kształcenia dla kierunku „turystyka i rekreacja”, dla studiów I stopnia, zostały określone w Uchwale Senatu UAM nr 65/2012/2013 z dnia 27 maja 2013 i opublikowane jako załącznik 4 do tej Uchwały. Efekty kształcenia dla kierunku „turystyka i rekreacja”, dla studiów drugiego stopnia, zostały określone w Uchwale Senatu UAM nr 339/2011/2012 z dnia 25 czerwca 2012 i stanowią załącznik nr 9 do tej Uchwały. W efektach kształcenia dla obu poziomów studiów odniesiono się do obszaru nauk przyrodniczych oraz nauk społecznych i humanistycznych. Efekty kształcenia dla kierunku Turystyka i rekreacja są spójne z efektami kształcenia w obszarach, poziomach i w profilu studiów, do których kierunek ten został przyporządkowany. Załącznik nr 4 do uchwały 65/2012/2013 Senatu UAM z dnia 27 maja 2013 (efekty kształcenia dla studiów I stopnia) i załącznik nr 9 do uchwały nr 339/2011/2012 Senatu UAM z dnia 25 czerwca 2012 r. (efekty kształcenia dla studiów II stopnia) odnoszą każdy z efektów kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja” do efektów kształcenia w obszarach kształcenia w zakresie nauk przyrodniczych, społecznych i humanistycznych. Większość kierunkowych efektów kształcenia odpowiada efektom kształcenia dla wszystkich wymienionych obszarów. Zdefiniowane dla poszczególnych zajęć tworzących program studiów, przedmiotowe efekty kształcenia są spójne z efektami kształcenia dla ocenianego kierunku. W zbiorze efektów kształcenia uwzględniono efekty związane z pogłębioną wiedzą (np. „zna zasady planowania oraz programowania rozwoju turystyki oparte o aspekty przyrodnicze, społeczne i ekonomiczne”, umiejętnościami badawczymi (np. „potrafi posługiwać się nowymi technologiami informatycznymi w zakresie tematycznych baz danych i informacji turystycznej”), umiejętnościami badawczymi (np. „potrafi analizować zjawiska społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze w zakresie ruchu turystycznego i na ich podstawie dokonywać prognozy oddziaływania na środowisko geograficzne”) oraz kompetencjami niezbędnymi w działalności badawczej (np. „efektywnie organizuje swoją pracę i krytycznie ocenia stopień jej zaawansowania”). Wśród efektów kształcenia uwzględniono zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych (np. „potrafi obsługiwać turystów i rekreantów w różnych typach obiektów turystycznych oraz podczas imprez turystycznych i rekreacyjnych”) oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy oraz w dalszej edukacji (np. „rozumie potrzebę podnoszenia kompetencji zawodowych i osobistych”). Efekty kształcenia sformułowane są jasno i zrozumiale. Studia I stopnia umożliwiają uzyskanie efektów kształcenia na poziomie zaawansowanym, (np. „identyfikuje zasoby środowiska przyrodniczego, wyjaśnia zjawiska związane z ich funkcjonowaniem oraz ich wpływ na atrakcyjność turystyczną”), natomiast studia II stopnia poszerzają i pogłębiają efekty kształcenia uzyskane na studiach I stopnia (np. „zna zasady planowania oraz programowania rozwoju turystyki oparte o aspekty przyrodnicze, społeczne i ekonomiczne”). Efekty kształcenia dla I i II stopnia są zróżnicowane i zachowują odpowiednią stopniowość edukacji. Efekty kształcenia zakładają zdobycie szerokiego zakresu wiedzy teoretycznej i praktycznej, umiejętności i kompetencji społecznych predysponujących do rozpoczęcia pracy zawodowej bądź podjęcia dalszych studiów lub działalności badawczej. Informacje zawarte w sylabusach pozwalają stwierdzić, że efekty kształcenia zakładane dla poszczególnych przedmiotów są możliwe do osiągnięcia. Efekty kształcenia sformułowane są w sposób umożliwiający studentom samodzielną weryfikację poczynionych osiągnięć.

W zbiorze efektów kształcenia dla obu poziomów studiów uwzględniono znajomość języka obcego. Zgodnie z efektem K_U01 zakłada się, że absolwent studiów licencjackich „potrafi komunikować się w j. angielskim na poziomie co najmniej B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego”, natomiast na

poziomie magisterskim umiejętności te zostają pogłębione o znajomość słownictwa specjalistycznego (efekt K_U09). Na studiach pierwszego stopnia studenci mają możliwość nauki drugiego języka obcego jako przedmiotu do wyboru (arabski, chiński, francuski, hiszpański, niemiecki, rosyjski, włoski). W tym przypadku przyjmuje się, że student „posługuje się terminologią turystyczną i geograficzną w języku polskim oraz w języku angielskim lub wybranym języku obcym nowożytnym” (efekt K_U09, określony również dla obowiązkowego lektoratu z języka angielskiego).

Efekty kształcenia określone dla obowiązkowych praktyk na studiach I stopnia są spójne z efektami kierunkowymi. W sylabusach każdy z przedmiotowych efektów kształcenia odniesiono do efektów kierunkowych z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Efekty kształcenia dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych są ze sobą zgodne.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja ściśle nawiązuje do misji i strategii UAM oraz WGiNG. Koncepcja ta zapewnia dostęp do nowoczesnej wiedzy z zakresu turystyki i rekreacji, a tym samym umożliwia wykształcenie nowoczesnego, przygotowanego na wyzwania zawodowe oraz badawcze specjalisty. Aktywność naukowa kadry dydaktycznej, a także współpraca z otoczeniem gospodarczym gwarantują, wysoki poziom przekazywanej wiedzy oraz odpowiednie umiędzynarodowienie procesu kształcenia. Stały monitoring programów kształcenia oraz ścisła współpraca z otoczeniem gospodarczym umożliwiają ewentualne wprowadzanie korekt istotnych dla zachowania wysokiej jakości kształcenia.

Zakres prowadzonych na WGiNG (a w szczególności w KTiR) badań z zakresu turystyki i rekreacji jest bardzo szeroki. Obejmuje on obszar nauk przyrodniczych, społecznych i humanistycznych, większość podejmowanych badań ma charakter interdyscyplinarny. Realizowane prace naukowe są ściśle powiązane z działalnością dydaktyczną. Studenci są aktywnie włączani w prowadzone w Jednostce prace badawcze.

Efekty kształcenia założone dla kierunku studiów Turystyka i rekreacja, tak dla I jak i dla II poziomu kształcenia, są spójne z efektami kształcenia dla obszaru kształcenia w obszarach nauk i profilu studiów, do których kierunek ten został przyporządkowany, tj. w obszarach nauk przyrodniczych, społecznych i humanistycznych, profilu ogólnoakademickim. Kompleksowość kształcenia jest odpowiedzią na interdyscyplinarność praktyki gospodarki turystycznej. Przyjęte cele i efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, na poziomie kierunku i poszczególnych przedmiotów, tworzą spójną koncepcję kształcenia. Są one sformułowane w sposób klarowny i pozwalający na ich efektywną weryfikację oraz uwzględniają zdobywanie wiedzy, umiejętności praktycznych i kompetencji niezbędnych do prowadzenia działalności badawczej. Opis efektów wyraźnie różnicuje stopień kształcenia; wiedza i umiejętności zdobyte na studiach I stopnia są pogłębiane na studiach II stopnia.

Kształcenie studentów na kierunku Turystyka i rekreacja zarówno na studiach I i II stopnia jest powiązane z potrzebami otoczenia i rynku pracy. Osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia pozwala absolwentowi podjąć pracę w różnego typu przedsiębiorstwach turystycznych, administracji państwowej lub rozpocząć własną działalność gospodarczą albo kontynuować karierę badawczą na studiach III stopnia.

W opinii ZO PKA koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku zasługuje na ocenę wyróżniającą ze względu na:

- duże zróżnicowanie oferowanych ścieżek kształcenia, które są elastycznie dostosowywane do zmieniających się potrzeb rynku;
- ścisłe powiązanie aspektów badawczych i aplikacyjnych, pozwalające absolwentom odnaleźć się zarówno na studiach III stopnia, jak i w szerokim spektrum segmentów rynku turystycznego.

Dobre praktyki

Koncepcja kształcenia kładzie duży nacisk na zdobycie szerokiego wachlarza konkretnych umiejętności zawodowych i badawczych, a jednocześnie oferuje szereg okazji do ich sprawdzenia (jak np. udział w projektach badawczych, również międzynarodowych, organizacja imprez popularyzatorskich, realizacja zleceń podmiotów zewnętrznych).

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1

W opinii ZO PKA program kształcenia jest w pełni dostosowany do potrzeb studentów oraz zrównoważony z uwagi na teoretyczne aspekty rozwoju naukowego oraz praktykę badawczą.

Na studiach I stopnia dominują zagadnienia o charakterze ogólnym oraz nastawione na problematykę krajową. Główny nacisk położony jest na treści z obszaru nauk o Ziemi, nauk społecznych oraz nauk humanistycznych. Studium licencyjnym przypisano 180 ECTS. Program składa się z obowiązkowych modułów kształcenia z zakresu nauk podstawowych (łącznie przez 6 semestrów 120 ECTS na studiach stacjonarnych, na studiach niestacjonarnych 119 ECTS) i modułów zajęć do wyboru (łącznie przez 6 semestrów 60 ECTS na studiach stacjonarnych, na studiach niestacjonarnych 61 ECTS). Do przedmiotów obowiązkowych zaliczono te, które dostarczają podstawowej wiedzy teoretycznej (np. Hotelarstwo, Podstawy turystyki) oraz niezbędnych umiejętności (np. Podstawy rachunkowości). Do zajęć obowiązkowych należy również język angielski oraz ćwiczenia i praktyki terenowe. Zajęcia do wyboru pozwalają na pogłębienie wiedzy i umiejętności w preferowanym przez studenta zakresie. Od roku akademickiego 2016/2017 na studiach I stopnia wprowadzono możliwość wyboru (od II roku studiów) jednej z 5 specjalności: hotelarstwo i turystyka zdrowotna, rekreacja ruchowa, turystyka kulturowa, zarządzanie bezpieczeństwem turystów w sytuacjach kryzysowych oraz zarządzanie eventami lub studiowania turystyki i rekreacji bez wybierania specjalności. Na studiach niestacjonarnych I stopnia, głównie z uwagi na mniejszą liczbę studentów, nie są oferowane specjalności.

Na studiach II stopnia dominuje problematyka gospodarki turystycznej w ujęciu teorii i praktyki międzynarodowej. Program uwzględnia aktualne i złożone koncepcje (np. przedmiot Socjologia podróży) oraz teorie dotyczące gospodarki turystycznej (np. Produkt turystyczny) i zagadnienia metodologiczne (Metody badań geografii turystyki). Program obejmuje też zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne i kompetencje społeczne studentów (np. Systemy rezerwacyjne usług turystycznych), jednakże jest ich mniej niż na studiach I stopnia (nie ma obowiązkowych praktyk zawodowych), mniej jest także ćwiczeń terenowych. Na studiach stacjonarnych II stopnia od roku 2016/2017 oferowany jest profil ogólny oraz cztery specjalności: turystyka międzynarodowa, zarządzanie w turystyce, technologie informacyjne i komunikacyjne (ICT) w turystyce oraz turystyka dostępna. Na studiach niestacjonarnych II stopnia można wybrać specjalność turystyka międzynarodowa lub studiowanie turystyki i rekreacji bez wybierania specjalności. Program składa się z obowiązkowych modułów kształcenia z zakresu nauk podstawowych (łącznie przez 4 semestry 85 ECTS na studiach stacjonarnych, 80 ECTS na studiach niestacjonarnych) i modułów zajęć do wyboru (łącznie przez 4 semestry 35 ECTS na studiach stacjonarnych, 40 ECTS na studiach niestacjonarnych). Do przedmiotów obowiązkowych zaliczono te, które dostarczają podstawowej wiedzy teoretycznej (np. Planowanie turystyczne) oraz niezbędnych umiejętności (np. Systemy Informacji Geograficznej w geografii turystyki). Do zajęć obowiązkowych należy również język angielski w turystyce. Moduły zajęć do wyboru pozwalają na pogłębienie wiedzy i umiejętności w preferowanym przez studenta zakresie. W zajęciach do wyboru uwzględniono również ćwiczenia terenowe lub praktykę zawodową.

Przytoczone liczby punktów ECTS przypisane do poszczególnych stopni studiów spełniają wymagania art. 164a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Realizowany program kształcenia na studiach stacjonarnych, licencyjnych obejmuje obowiązkowe ćwiczenia terenowe w wymiarze 192 godzin (10 ECTS). Na studiach stacjonarnych magisterskich realizowane są ćwiczenia z obsługi ruchu turystycznego (48 godzin, 3 ECTS). Dla specjalności Technologie informacyjne i komunikacyjne w turystyce, ćwiczenia terenowe zastąpiono czternastodniową praktyką zawodową w przedsiębiorstwach i instytucjach z zakresu promocji i informacji

turystycznej (112 godzin, 3 ECTS). Jest to bardzo dobra i korzystna zamiana, jednak w stosunku do długości trwania praktyki (łącznie 112 godzin) zajęciom tym powinno się przypisać 4 pkt. ECTS. Na studiach niestacjonarnych licencjackich obowiązkowym ćwiczeniom terenowym w łącznym wymiarze 176 godzin przypisano 11 ECTS, zaś na studiach niestacjonarnych magisterskich w ramach zajęć do wyboru mają miejsce ćwiczenia terenowe w wymiarze 48 godzin (6 ECTS). Udział w ćwiczeniach terenowych, oprócz samego wyjazdu, związany jest z dużym nakładem pracy własnej studentów przy przygotowaniu zajęć i w trakcie ich trwania. Zarówno działania organizacyjne (np. rezerwacja noclegów), jak też operacyjne i merytoryczne przygotowanie trasy stanowią integralny element kształcenia w ramach kursów terenowych. Niewielkie różnice w liczbie punktów ECTS przyznawanych podobnym przedmiotom realizowanym na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych tłumaczyć należy wyższym nakładem pracy własnej wymaganym od studentów studiów niestacjonarnych; w przypadku studiów stacjonarnych przygotowanie do ćwiczeń terenowych powiązane jest z realizacją innych przedmiotów w programie.

Z punktu widzenia studentów wybór przedmiotów zgodnie z zasadami sformułowanymi w programie studiów jest możliwy, jednak nie zawsze w pełni, bo o uruchomieniu poszczególnych modułów decyduje demokratycznie cały rok. Podczas spotkania z ZO PKA studenci zwrócili uwagę na problem wyboru nauki dodatkowego języka obcego na studiach niestacjonarnych, który jest bardzo ważny dla specyfiki kierunku. Jednak prowadzone są tylko lektoraty wybrane większością głosów. Warto w tym zakresie wypracować rozwiązanie mające na celu elastyczny wybór dla wszystkich studentów. Być może połączenie lektoratów z innymi kierunkami niestacjonarnymi ułatwiłoby swobodę rozwoju językowego. Natomiast w przypadku studiów stacjonarnych problemem bywa wybór specjalności. Kiedy liczba chętnych na daną specjalność okazuje się za mała, nie jest ona otwierana, a zainteresowani studenci zmuszeni są wybrać inną opcję. Zgodnie z Wytycznymi programowymi na kierunkach realizowanych na WNGiG z 28.10.2016 r. specjalność uruchamiana jest dla minimum 20 osób. Stosunek liczby studentów do liczby oferowanych specjalności wskazuje, że uruchomienie wszystkich specjalności jednocześnie jest mało prawdopodobne. Jest to trudne i może należałoby wcześniej (jeszcze podczas rekrutacji?) badać preferencje studentów i z wyprzedzeniem ogłaszać, które specjalności mają największą szansę na uruchomienie.

Oceniany kierunek rozwijany jest jako wieloobszarowy. Udział przedmiotów z obszaru nauk przyrodniczych, społecznych i humanistycznych różni się w zależności od poziomu, specjalności i formy studiów. W większości przypadków dominują przedmioty z obszaru nauk przyrodniczych. Ich udział jest najwyższy dla specjalności Technologie informacyjne i komunikacyjne w turystyce na studiach magisterskich stacjonarnych (71% ECTS), a najniższy dla specjalności Turystyka kulturowa na studiach stacjonarnych I stopnia (34% ECTS). Przedmioty z obszaru nauk społecznych mają najwyższy udział na specjalności Zarządzanie eventami na studiach stacjonarnych I stopnia (44%), a najniższy na specjalności Zarządzanie w turystyce na studiach stacjonarnych II stopnia. Przedmioty z obszaru nauk humanistycznych mają najwyższy udział na specjalności Turystyka kulturowa na studiach stacjonarnych I stopnia (36%), a najniższy na specjalności Technologie informacyjne i komunikacyjne w turystyce na studiach stacjonarnych II stopnia (11%). W opinii ZO PKA, struktura ta dobrze odzwierciedla specyfikę specjalności.

Na studiach I stopnia liczbę punktów ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia określono jako 180, zaś na studiach II stopnia – 120 ECTS. Na obu poziomach kształcenia i dla obu form studiów liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje realizując moduły kształcenia podlegające wyborowi jest równa lub wyższa niż 30% sumy punktów ECTS przypadającej na program studiów (studia licencjackie stacjonarne 30%, studia licencjackie niestacjonarne 31%), studia magisterskie stacjonarne 41%, studia magisterskie niestacjonarne 50%). Liczba godzin pracy studenta obejmująca godziny kontaktowe oraz czas poświęcony na samodzielną pracę wynosi od 25-30 godzin na 1 punkt ECTS. Na studiach stacjonarnych I stopnia w ogólnej liczbie 3771 godzin mieści się 105 godzin prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, w tym 2360 (94,4 ECTS) wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela. Na studiach niestacjonarnych I stopnia studenci powinni zrealizować 1538 godzin, i nie jest stosowane kształcenie na odległość. Program studiów drugiego stopnia na studiach stacjonarnych przewiduje 20 godzin prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz 1575 h (63 ECTS) wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela. Przedstawione charakterystyki są zgodne z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów.

Na obu stopniach kształcenia treści programowe pozwalają na osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz dobrze korespondują z ogólnoakademickim profilem studiów ocenianego

kierunku. W opinii studentów, wyrażonej na spotkaniu z ZO PKA, prowadzone przedmioty efektywnie wspierają proces kształcenia studentów, gdyż są one odpowiednio zbilansowane w ramach bezpośredniego kontaktu na zajęciach i samodzielnej nauki. Przekazywane treści są na tyle obszerne, że każdy student ma możliwość rozwijania swoich zainteresowań naukowych. Opisane wyżej moduły zajęć oraz ich sekwencję zaprojektowano poprawnie. Dobór zalecanej literatury jest odpowiedni, obejmuje pozycje aktualne, o odpowiednim poziomie specjalizacji. Na przykład literatura dla przedmiotu Podstawy turystyki (przedmiot obowiązkowy na studiach stacjonarnych I stopnia) obejmuje wszystkie najważniejsze polskojęzyczne pozycje na ten temat, wydane w ciągu ostatnich 40 lat, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które opublikowano po 2000 r. Warto podkreślić, że zgodnie z założeniami sylabusu studenci powinni sięgnąć zarówno do pozycji autorstwa czołowych polskich geografów turystyki, jak również ekonomistów oraz przyrodników zajmujących się turystyką.

Sylabusy stosowane na ocenianym kierunku zawierają cele, efekty kształcenia, szczegółowe treści kształcenia oraz sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Uwzględniają również nakład pracy studenta składający się na przypisaną przedmiotowi liczbę punktów ECTS. Dobór treści programowych na kierunku Turystyka i rekreacja jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia, a także z zainteresowaniami badawczymi pracowników Jednostki. Np. efekt KW_03 - rozumie przyczyny i przebieg różnych procesów społecznych, ich wpływ na zróżnicowanie przestrzeni, krajobrazu oraz zachowań międzyludzkich – jest na studiach I stopnia osiągany w ramach szeregu przedmiotów realizowanych kameralnie (m.in. Podstawy turystyki, Wprowadzenie do turystyki kulturowej) jak też podczas ćwiczeń terenowych z przyrodniczych i kulturowych podstaw waloryzacji terenu w turystyce oraz ćwiczeń regionalnych w Wielkopolsce i odpowiada takim treściom kształcenia jak „krajobraz kulturowy jako walor turystyczny” oraz „wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze”.

Metody kształcenia stosowane na kierunku Turystyka i rekreacja obejmują, oprócz klasycznej metody podawczej, pracę w grupie, quizy, burze mózgów, projekty, zajęcia w pracowni komputerowej i w terenie. W ocenie ZO PKA dobór metod kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym przygotowanie do prowadzenia badań na studiach pierwszego stopnia. Na studiach drugiego stopnia studenci uczestniczą w projektach badawczych realizowanych na WGiG. Spotkanie ZO PKA ze studentami wykazało, że metody te pokrywają się z oczekiwaniami studentów, są odpowiednio zróżnicowane i stymulujące proces myślenia. Wiedza przekazywana jest w sposób interaktywny, co sprzyja aktywizacji studentów. W ramach realizowanych zajęć (np. specjalnościowych ćwiczeń terenowych) studenci są włączani w badania naukowe prowadzone przez nauczycieli akademickich. Nauczyciele akademicy aktywnie starają się przystosować studenta do autonomicznego rozszerzania swojej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Szczególnie efektywną formą kształcenia dla środowiska studenckiego są przedmioty w formie zajęć terenowych, gdzie uczestnicy aktywnie współpracują w realizacji zaplanowanych badań. Takie zajęcia ułatwiają studentom samodzielne pozyskanie efektów kształcenia i przygotowanie do pracy zawodowej oraz naukowej.

Programy studiów przewidują zróżnicowane formy prowadzenia zajęć. Są wśród nich wykłady, ćwiczenia, laboratoria (komputerowe oraz dyplomowe), lektoraty i seminaria, a także ćwiczenia terenowe i praktyki zawodowe. WNGiG dysponuje platformą Moodle. Po uzyskaniu zgody Dziekana, możliwe jest prowadzenie zajęć w trybie e-learningu i b-learningu. Platforma Moodle wykorzystywana jest do wspomagania tradycyjnego nauczania, np. poprzez zamieszczanie na niej wykładów i materiałów do ćwiczeń. Narzędzie to wykorzystywane jest w nauczaniu następujących przedmiotów: Segmentacja rynku turystycznego, Produkt turystyczny, Regiony i walory turystyczne Polski, Trendy w ewencji, Analiza rynku eventowego w Polsce i za granicą, Zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym, Polityka turystyczna. Platforma e-learningowa służy też do przeprowadzenia szkoleń z zakresu bhp i przysposobienia bibliotecznego, które ułatwiają wdrożenie studentów w realia panujące na Uniwersytecie. Jednakże stosowane narzędzie nauczania zdalnego według studentów powinno zostać udoskonalone.

Przyjęte rozwiązania pozwalają na realizację efektów kształcenia. Zróżnicowanie form zajęć dydaktycznych oraz proporcja liczby godzin przypisanych poszczególnym formom nie budzi zastrzeżeń. Podział na grupy studenckie sprzyja aktywnemu uczestnictwu każdego studenta na zajęciach i zapewnia adekwatne standardy higieny nauczania.

Studenci ocenianego kierunku uważają, że prowadzone przedmioty są odpowiednio zbilansowane w ramach bezpośredniego kontaktu na zajęciach i samodzielnej nauki. Z sylabusów zajęć wynika jednak, że w niektórych przypadkach, liczba godzin przypisanych pracy własnej studenta przewyższa liczbę godzin kontaktowych. Np. Podstawy rekreacji, przedmiot na I roku studiów stacjonarnych licencjackich, obejmuje 30 h godzin kontaktowych w formie planowych zajęć i 70 h pracy własnej studenta, na którą składają się

przygotowanie do zajęć i do egzaminu. W rozmowie z ZO PKA pracownicy WNGiG wskazali, że w rzeczywistości liczba godzin kontaktowych jest wyższa. Studenci często korzystają bowiem z konsultacji z prowadzącymi i uważają liczbę godzin oraz możliwości kontaktu z nauczycielami za wystarczające. Niewystarczająca liczba godzin kontaktowych realizowanych poza salą wykładową w niektórych sylabusach wynika wg pracowników WNGiG z formatu sylabusu, jednolitego dla całego UAM. Jak wyjaśniono na spotkaniu ZO PKA z władzami rektorskimi, od roku akademickiego 2018/19 obowiązuje już nowy wzór sylabusu, pozwalający na bardziej szczegółowy opis form pracy studenta. Zmiany w opisie przedmiotów (w tym w bilansie godzin realizowanych przez studenta) będą wprowadzane sukcesywnie – w rubryce inne.

Harmonogram zajęć jest publikowany z odpowiednim wyprzedzeniem. Organizacja zajęć w ciągu dnia (liczba zajęć oraz przerwy między zajęciami) jest prawidłowa. Studenci (stacjonarni i niestacjonarni) nie zgłosili poważnych uchybień w planie zajęć, zwrócono jednak uwagę na długość przerw na studiach stacjonarnych. W szczególności na powiązania przedmiotów trwających 2 godziny pod koniec dnia na kampusie Morasko, ponieważ sam przejazd studentów może trwać tyle samo czasu w godzinach szczytu. Plan studiów trybu stacjonarnego umożliwia podjęcie pracy przez studentów studiów magisterskich, co sprzyja zdobywaniu doświadczenia w branży podczas trwania studiów. Plan zajęć i harmonogram zjazdów studentów niestacjonarnych również skutecznie umożliwia pogodzenie pracy zawodowej z procesem kształcenia.

Liczebność grup na zajęciach dydaktycznych określa Uchwała Nr 230/2014/2015 Senatu UAM z dnia 25.05.2015 r.). Wielkość grup ćwiczeniowych odpowiada formie zajęć oraz wykorzystywanej na ich potrzeby infrastrukturze. Wyjątek stanowią ćwiczenia terenowe w obszarach górskich (np. zimowe obozy narciarskie), gdzie na jednego prowadzącego przypada 12-16 osób. Tymczasem ogólnie przyjęte zasady prowadzenia wycieczek górskich (odzwierciedlone w wewnętrznych regulacjach np. parków narodowych, ale przede wszystkim wynikające z zasad bezpieczeństwa) zakładają, że w przypadku tego typu zajęć na jednego prowadzącego powinno przypadać maksymalnie 10 osób.

Studenci kierunku Turystyka i rekreacja mogą indywidualizować swój tok studiów poprzez wybór specjalności oraz wybór przedmiotów z puli ogólnowydziałowych zajęć monograficznych. Studenci otrzymują szerokie wsparcie w procesie uczenia się, zarówno ze strony prowadzących zajęcia jak też od pracowników technicznych (biblioteka, repozytorium map). W rozmowie z ZO PKA zarówno pracownicy, jak i studenci zwracali uwagę na fakt, że wysoka dostępność konsultacji traktowana jest w KTiR jako priorytet. Zgodnie z regulaminem studiów UAM (par. 16-18), studenci osiągający wybitne wyniki w nauce oraz studenci niepełnosprawni mogą korzystać z indywidualnego toku studiów. W zależności od niepełnosprawności metody kształcenia mogą być odpowiednio zaplanowane oraz indywidualnie dopasowane, aby umożliwić uzyskanie wszystkich zaplanowanych efektów kształcenia.

W programie studiów I stopnia przewidziano praktyki zawodowe. Na pierwszym roku studiów I stopnia studenci odbywają obowiązkową praktykę w obiektach hotelarskich (14 dni roboczych). Praktykę tę odbywają w obiektach minimum trzygwiazdkowych. Celem praktyki jest zapoznanie z pracą różnych działów hotelu. Na drugim roku studiów pierwszego stopnia studenci realizują obowiązkową praktykę zawodową w biurach podróży. Obejmuje ona 14 dni roboczych w biurze wpisanym do Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych. Na drugim roku studiów I stopnia realizowane są również praktyki zawodowe specjalnościowe; czternastodniowa praktyka w przedsiębiorstwach eventowych dla studentów specjalności Zarządzanie eventami oraz czternastodniowa praktyka w przedsiębiorstwach i instytucjach z zakresu promocji i informacji turystycznej dla studentów specjalności Technologie informacyjne i komunikacyjne w turystyce. Na studiach stacjonarnych wszystkie praktyki odbywają się poza okresem zajęć dydaktycznych. KTiR dysponuje bardzo szeroką bazą miejsc praktyk. Obejmuje ona 75 hoteli, 95 biur podróży, 88 firm eventowych, 11 obiektów rekreacyjnych oraz 15 podmiotów zajmujących się promocją i informacją turystyczną. Student może również samodzielnie zaproponować obiekt gdzie chce odbywać praktykę, zgodny z kryteriami określonymi w programie praktyk. Wybór ten musi zostać zatwierdzony przez pełnomocnika ds. praktyk, Przed rozpoczęciem praktyki uczelnia (reprezentowana przez pełnomocnika Dziakana WGiNG ds. praktyk zawodowych) podpisuje z zakładem pracy Porozumienie w sprawie organizacji studenckich praktyk zawodowych, które określa obowiązki obu stron. Merytoryczną opieką nad realizacją i zaliczeniem praktyk sprawują opiekunowie praktyk zawodowych przypisani do poszczególnych kierunków. Wszystkie informacje dotyczące procesu praktyk można znaleźć na stronie Uczelni i Wydziału. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili cały proces odbywania praktyk i ofertę staży proponowaną przez Wydział. Studenci uważają ten moduł za niezwykle potrzebny, a zarazem realizowany z należytą starannością. Ponadto studenci bardzo pozytywnie ocenili funkcjonujący na Wydziale program „Dobry

Start: wysokiej jakości program stażowy dla studentów Katedry Turystyki i Rekreacji WNGiR UAM”. Program, realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja, Rozwój (od lutego 2018r. do października 2019 realizowana jest druga jego edycja), oferuje studentom możliwość udziału w płatnych, krajowych stażach praktycznych w podmiotach z branży hotelarskiej i turystycznej, eventowej i rekreacyjnej oraz w organizacjach rządowych i pozarządowych.

2.2

Metody weryfikacji osiąganych efektów kształcenia opisano w sylabusach poszczególnych zajęć. Weryfikacja odbywa się zarówno w trakcie semestru, jak i podczas egzaminów kończących dany moduł kształcenia. Weryfikacji osiąganych efektów kształcenia dokonują prowadzący zajęcia. Na kierunku stosowane są typowe metody weryfikacji osiąganych efektów kształcenia, tj. prace pisemne, sprawozdania, prezentacje itp. Egzaminy mają charakter pisemny rzadziej ustny. Stosowane metody weryfikacji osiąganych efektów kształcenia ZO PKA ocenia jako pozwalające na sprawdzenie i ocenę wszystkich zakładanych efektów kształcenia, w tym zweryfikowania przygotowania do prowadzenia badań na studiach pierwszego stopnia i umiejętności prowadzenia badań na studiach drugiego stopnia. Stosowane metody weryfikacji osiąganych efektów kształcenia pozwalają również na ocenę kompetencji językowych studentów. Na każdym etapie studiów, w sposób ciągły, studenci mają możliwość uzyskania informacji o stopniu osiągnięcia efektów kształcenia. Studenci otrzymują ze strony wykładowców wsparcie w procesie uczenia, mogą korzystać z indywidualnych konsultacji. Oprócz cotygodniowych dyżurów, wykładowcy kontaktują się ze studentami również poprzez grupy mailingowe i portale społecznościowe. Weryfikacja efektów kształcenia uzyskiwanych na zajęciach e-learningowych (Bezpieczeństwo i higiena pracy oraz Przysposobienie biblioteczne) odbywa się zdalnie, w murach Uczelni, pod okiem prowadzącego, na podstawie odpowiedzi na pytania odnoszące się do udostępnionych treści.

Zdaniem studentów, przekazywane przez nauczycieli pomoce naukowe skutecznie wspomagają proces kształcenia, natomiast rekomendowana literatura pokrywa się z prezentowaną treścią. Większość pomocy naukowych przesyłana jest za pomocą poczty elektronicznej lub umieszczane na stronie przedmiotu. Nie wszyscy nauczyciele są chętni przysyłać studentom swoje prezentacje z wykładów, zaś w wielu przypadkach możliwość sporządzania notatek do wcześniej wydrukowanych slajdów jest bardziej efektywna. Wiadomości skierowane do studentów potrzebne do przygotowania na zajęcia są aktualizowane i rzeczywiście pomocne w procesie uczenia się. W przypadku wszystkich przedmiotów na pierwszych zajęciach są szczegółowo omawiane zasady zaliczenia w oparciu o sporządzone sylabusy. Studenci mają możliwość zapoznać się z wszystkimi niezbędnymi informacjami dotyczącymi wszystkich przedmiotów w systemie USOSweb. Podczas spotkania z ZO PKA studenci nie mieli obiekcji co do jasności i sprawiedliwości procesu oceniania. ZO PKA, po zapoznaniu się z wybranymi pracami etapowymi, potwierdza tę opinię, Termin sprawdzania prac zaliczeniowych nie przekracza dwóch tygodni, a omówienie popełnianych błędów efektywnie wspomaga proces kształcenia. Środowisko studenckie również nie ma styczności podczas zaliczeń i egzaminów z zachowaniem nieetycznym. Wdrożone metody zapobiegawcze skutecznie przeciwdziałają nieuczciwym zachowaniom także podczas składania pracy dyplomowej. Ewentualne sytuacje konfliktowe związane ze sprawdzaniem i oceną efektów kształcenia mogą być zgłoszone podczas spotkania z Opiekunem roku. Spotkania takie powinny odbywać się nie rzadziej niż raz na dwa miesiące. Notatki z ich przebiegu przekazywane są władzom dziekańskim. Zasady organizacji i przeprowadzania egzaminu komisyjnego zawarto w Regulaminie Studiów.

Ciekawą formę weryfikacji efektów kształcenia przyjęto dla ćwiczeń terenowych z Obsługi ruchu turystycznego oraz ćwiczeń terenowych - Pilotaż i przewodnictwo po ośrodkach, obiektach i trasach turystycznych. Celem ćwiczeń jest nabycie umiejętności organizacji i prowadzenia imprez turystycznych. Pierwszym etapem ćwiczeń jest przygotowanie przez grupy 4-6 osobowe projektów wyjazdu. Projekty te prezentowane są przed wszystkimi uczestnikami kursu, a przy wyborze najlepiej przygotowanych merytorycznie i realnych w organizacji uwzględniane są głosy potencjalnych uczestników wyjazdu. Realną miarą poziomu osiągniętych efektów kształcenia jest zatem najpierw wybór konkretnego programu ćwiczeń, a następnie jego realizacja przez uczestników kursu. Ewentualne uchybienia mogą wpływać na komfort tych studentów, którzy do nich dopuścili. W omawianym przypadku stosowana jest zatem najbardziej pierwotna, a jednocześnie – jak się wydaje – wyjątkowo skuteczna metoda weryfikacji efektów kształcenia.

Podstawowym elementem oceny efektów kształcenia osiągniętych podczas praktyk zawodowych jest pisemna opinia pracodawcy, u którego student odbywał praktykę. Powinna ona zawierać opis zakresu obowiązków i zadań wykonywanych przez praktykanta oraz ocenę sposobu, w jaki zostały one zrealizowane. Ze strony Wydziału

efekty kształcenia osiągnięte w trakcie praktyki zawodowej weryfikuje Pełnomocnik Dziekana ds. Praktyk. Podstawą jego oceny jest sprawdzenie dziennika praktyk.

Prace etapowe oraz dyplomowe są archiwizowane. ZO PKA dokonał oceny losowo wybranych prac. Stwierdzono, że w odpowiedni sposób dokumentują one osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Rodzaj, forma, tematyka i metody zastosowane w ocenianych pracach etapowych i dyplomowych są spójne z koncepcją kształcenia, efektami kształcenia, a także profilem kształcenia na ocenianym kierunku.

W latach 2013-2018 studenci ocenianego kierunku opublikowali 20 artykułów naukowych, oraz wygłosili 11 referatów na konferencjach naukowych. Osiągnięcia te, w pełni zgodne z koncepcją i zakładanymi efektami kształcenia, są efektem prac badawczych realizowanych pod kierunkiem pracowników KTiR

Dyplomowanie odbywa się zgodnie z zarządzeniem nr 5 dziekana WGNiG z dn. 21.01.2014. Wykaz zagadnień, których znajomością należy się wykazać na egzaminie licencjackim, można znaleźć na stronie internetowej KTiR. Kontrolę nad zgodnością tematyki prac dyplomowych z kierunkiem i profilem kształcenia sprawuje Dziekan. Tematyka realizowanych prac dyplomowych dotyczy najczęściej rozwoju turystyki na wybranych obszarach, oceny rozmiarów ruchu turystycznego oraz preferencji i opinii turystów, uwarunkowań rozwoju turystyki oraz charakterystyki i zasad funkcjonowania zagospodarowania turystycznego. Prace na obu poziomach studiów mają w większości charakter badawczy, przy czym liczba i zakres wykorzystywanych metod dostosowane są do poziomu studiów. Tematyka prac dyplomowych odpowiada zakresowi studiów na kierunku Turystyka i rekreacja. Autorzy najlepszych prac dyplomowych zachęceni są do opublikowania wyników swoich badań, a w przygotowaniu artykułu mają zapewnioną opiekę promotora. Prace dyplomowe realizowane na ocenianym kierunku były wielokrotnie nagradzane i wyróżniane w konkursach zewnętrznych, m.in. w konkursie o Nagrodę Marszałka województwa wielkopolskiego za najlepsze prace z zakresu turystyki. Wybrane losowo prace zostały wysoko ocenione przez ZO PKA. Forma i metody zastosowane przy wykonywaniu prac dyplomowych są zgodne ze stawianymi im wymaganiami, koncepcją kształcenia oraz profilem studiów, chociaż zdarzają się też słabsze prace. Stosowane zasady dyplomowania, składające się z wykonania pod opieką nauczyciela pracy dyplomowej i zdania egzaminu dyplomowego, obejmującego pełen zakres treści kształcenia (student odpowiada na trzy pytania – jedno dotyczy realizowanej pracy, jedno specjalizacji i jedno całego toku studiów) należy ocenić w pełni pozytywnie. Na egzaminach dyplomowych stosowana jest skala ocen zgodna z Regulaminem Studiów. Tematy prac licencjackich i magisterskich są ustalane na 2 semestry przed ukończeniem studiów pierwszego lub drugiego stopnia. Przyjęte zasady dyplomowania są typowym rozwiązaniem powszechnie stosowanym i zapewniają prawidłową weryfikację efektów kształcenia na obu stopniach studiów. Warunkiem prawidłowego funkcjonowania tego systemu jest rzetelna ocena prac dyplomowych przez recenzentów. W tym przypadku stwierdzono, że wszystkie prace mają szczegółowe, wyczerpujące i merytoryczne recenzje, jednak zdarzają się pojedyncze prace (licencjackie), których oceny w opinii ZO są nieco zawyżone. W tym miejscu warto również podkreślić, iż studenci we współpracy z pracownikami KTiR biorą udział w pracach projektowych i wdrożeniowych – np. w pracy „Sposób przystosowania fragmentów zbiorników i cieków wodnych do celów rekreacyjnych”, z której zastosowane metody zostały opatentowane, a także we wniosku patentowym (Patent nr P.223969) „Kąpielisko w odciętych fragmentach zbiorników i cieków wodnych dla celów rekreacyjnych oraz system zasilania, oczyszczania i dogrzewania wody”i są ich współautorami.

Kariery zawodowe absolwentów WNGiG są monitorowane zgodnie ze wzorcem przyjętym w UAM, na podstawie dobrowolnych ankiet. W 2016 r. KTiR przeprowadziła własne badanie, które, w ocenie jego autorów, dostarczyło znacznie dokładniejszych informacji. Dane przytoczone w raporcie samooceny pozwalają stwierdzić wysoką przydatność osiągniętych na kierunku efektów kształcenia na rynku pracy. Nieco ponad połowa badanych pracuje w branży turystycznej lub pokrewnej. 55% ankietowanych absolwentów oceniło, że w trakcie studiów rozwinęło swoje kompetencje w stopniu wysokim bądź bardzo wysokim.

2.3.

Zasady rekrutacji na kierunek Turystyka i rekreacja są zgodne z aktualizowaną corocznie Uchwałą UAM. Aktualnie obowiązuje Uchwała nr 66/2016/2017 Senatu UAM z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie warunków, trybów oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na I rok studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych w roku akademickim 2018/2019. Rekrutacja na studia I stopnia odbywa się w trybie konkursu świadectw, prowadzonego oddzielnie dla osób które uzyskały maturę w tzw. „nowym” i „starym” trybie. Finaliści lub laureaci Olimpiady Geograficznej, Nautologicznej lub Wiedzy Ekologicznej przyjmowani są poza konkursem.

Kandydatami na studia II stopnia mogą być absolwenci studiów I stopnia lub absolwenci studiów II stopnia tego samego lub pokrewnego kierunku. W kryteriach naboru nie zdefiniowano precyzyjnie, jakie kierunki studiów uznawane są za „pokrewne”. Maksymalna liczba studentów przyjętych na I rok studiów warunkowana jest ustalonym limitem miejsc. Informacje o zasadach i terminach rekrutacji opublikowane są na stronie internetowej Wydziału. W ocenie ZO PKA zdefiniowane przez Jednostkę kryteria naboru na studia I i II stopnia zapewniają dobór właściwych kandydatów oraz równe szanse dla wszystkich kandydatów.

Zdaniem studentów podczas dyskusji z ZO PKA wszystkie procedury dotyczące procesu rekrutacyjnego na studia są zrozumiałe oraz nie powodują jakichkolwiek utrudnień. Całość procesu odbywa się elektronicznie za pośrednictwem platformy Uczelni. Niezbędne informacje upowszechnione są na stronie internetowej Wydziału i Uczelni. Znajdują się tam również istotne informacje na temat potwierdzania efektów uczenia się, programu studiów i efektów kształcenia, pomocy materialnej i wsparcia kandydatów z niepełnosprawnościami.

Szczególne znaczenie dla całościowej weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia ma proces dyplomowania. Jest on zgodny z ogólnymi zasadami określonymi w Regulaminie studiów. Szczegółowe zasady dyplomowania zostały określone w Zarządzeniu nr 5 Dziekana WGiNG UAM z dn. 21.01.2014 w sprawie naboru na seminaria dyplomowe, zasad opracowania prac dyplomowych oraz egzaminu dyplomowego na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych. Opiekunami prac dyplomowych na kierunku Turystyka i rekreacja są głównie samodzielni pracownicy naukowcy, których – w przypadku studiów I stopnia – wspomagają adiunkci ze stopniem doktora. Zasady pisania prac dyplomowych są objaśnione na stronie internetowej Wydziału. Procedura poprzedzająca przystąpienie do egzaminu dyplomowego jest realizowana z wykorzystaniem systemu APD. Zamieszczona w systemie wersja elektroniczna pracy jest kontrolowana pod kątem jej zgodności w wersją papierową. Każda praca poddawana jest sprawdzeniu w elektronicznym systemie antyplagiatowym OSA. Na egzaminie dyplomowym student odpowiada na trzy pytania. W przypadku egzaminu licencjackiego pytania te wybierane są z zatwierdzonej przez KTiR listy zagadnień, która udostępniona jest na stronie Katedry. Przyjęte zasady dyplomowania potwierdzają osiągnięcie przez studentów pierwszego stopnia przygotowania do prowadzenia badań, a przez studentów drugiego stopnia – umiejętność przeprowadzenia badań naukowych z zakresu turystyki i rekreacji. Przyjęte zasady dyplomowania pozwalają na identyfikację osiągniętych podczas studiów efektów kształcenia oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia zakładanych dla kierunku studiów „turystyka i rekreacja”.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się oraz sposób powoływania i działania organów weryfikujących efekty uczenia się zostały określone w Uchwale Senatu UAM nr 234/2014/2015. Efekty uczenia się mogą zostać potwierdzone osobie posiadającej co najmniej pięć lat doświadczenia zawodowego (w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia) oraz osobie posiadającej co najmniej trzy lata doświadczenia zawodowego po ukończeniu studiów pierwszego stopnia (w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia). Procedurę potwierdzania efektów uczenia się przeprowadza Wydziałowa Komisja ds. Potwierdzania Efektów Uczenia. Informacje o zasadach, warunkach i trybie potwierdzania efektów uczenia się są dostępne na stronie internetowej WNGiG. Decyzję o uznaniu lub nieuznaniu efektów kształcenia podejmuje Dziekan na podstawie opinii i rekomendacji Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia.

Ocena progresji studentów odbywa się w cyklu semestralnym. W semestrze zimowym określana jest liczba kandydatów, którzy przypisali opłatę, liczba kandydatów przyjętych na studia, liczba kandydatów, którzy podjęli naukę, liczba studentów, którzy zrezygnowali ze studiów, liczba studentów, którzy zdali egzamin dyplomowy w terminie, natomiast w semestrze letnim – liczba studentów po sesji zimowej wraz z liczbą studentów, którzy jej nie zaliczyli. Dane te są uwzględniane przy projektowaniu działań mających poprawić jakość kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program studiów kierunku Turystyka i rekreacja oferuje dwa poziomy kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Program określa różnorodne ścieżki kształcenia (6 specjalności na studiach licencjackich stacjonarnych, jedna ścieżka na studiach licencjackich niestacjonarnych, 5 specjalności na studiach magisterskich stacjonarnych, 2 na studiach niestacjonarnych), treści kształcenia, czas trwania studiów, system ECTS oraz metody dydaktyczne umożliwiające osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Program studiów jest spójny z badaniami prowadzonymi w KTiR. Treści kształcenia odpowiadają wszystkim trzem obszarom w obrębie których ulokowany jest oceniany kierunek – naukom przyrodniczym, społecznym i humanistycznym. Duży udział zajęć

wymagających aktywności studenta, a w szczególności ćwiczeń terenowych, sprzyja kształtowaniu postaw i uzyskiwaniu kompetencji znaczących na rynku pracy. W programie studiów I stopnia oraz dla specjalności Technologie komunikacyjne i informacyjne na studiach stacjonarnych II stopnia przewidziano także praktyki zawodowe. Organizacja praktyk oraz wybór miejsc ich odbywania jest godna pochwały, a nabyte umiejętności mogą być podstawą kariery zawodowej absolwenta.

Mocną stroną ocenianego kierunku studiów jest różnorodność treści kształcenia. Ich dobór nie tylko koresponduje z potencjałem badawczym Jednostki, ale przede wszystkim odpowiada trendom na rynku pracy i zapotrzebowaniu na konkretną wiedzę czy umiejętności. Mocną stroną kierunku jest skuteczne zrównoważenie treści teoretycznych i praktycznych, co jest niezbędne ze względu na specyfikę kierunku. Warto podkreślić, że studenci są nie tylko uczestnikami ćwiczeń terenowych, ale są też aktywnie włączeni w organizację zajęć i mają wpływ na to, gdzie i jak będą przeprowadzone. Tym samym mogą zweryfikować wiedzę i umiejętności nabyte w toku studiów w branży turystycznej. Na pochwałę zasługuje dobra współpraca nauczycieli akademickich ze studentami, na którą, a także na jej wysoką jakość i znaczenie zwracano uwagę na spotkaniach z ZO PKA.

Program studiów na kierunku Turystyka i rekreacja w pełni umożliwia studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Walorem wizytowanego kierunku jest także odpowiedni nacisk na autonomiczny rozwój studenta, który umożliwia adekwatne uzyskanie efektów kształcenia. Harmonogram przedmiotów jest odpowiednio dostosowany do potrzeb studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Drobne niedociągnięcia i usterki pojawiające się w programie studiów (wyszczególnione powyżej) zostały omówione i wyjaśnione z Władzami Dziekańskimi w trakcie wizytacji oraz przedstawione na spotkaniu podsumowującym z Rektorem.

Dobór sposobów weryfikacji efektów kształcenia należy uznać za bardzo dobry i w pełni właściwy.. Weryfikacja ta odbywa się w sposób ciągły w trakcie trwania semestru a także w formie egzaminów. Proces osiągania efektów kształcenia podlega ciągłemu monitorowaniu. Rekrutacja, dyplomowanie, przyjęty system ECTS oraz potwierdzanie i uznawanie efektów uczenia się tworzą spójny system, pozwalający na sprawne przechodzenie kolejnych etapów edukacji na ocenianym kierunku.

Zdaniem ZO PKA program kształcenia na ocenianym kierunku studiów należy uznać za wyróżniający ze względu na:

- wielowątkowość i wewnętrzne zróżnicowanie, umożliwiające studentom precyzyjny wybór specjalizacji i osiągnięcie maksymalnie wysokich kompetencji w zakresie potrzebnym na rynku pracy,
- stwarzanie licznych okazji do rozwinięcia aktywności badawczej, która może być dalej kontynuowana poza godzinami dydaktycznymi;
- dużą liczbę wzorowo zaprojektowanych ćwiczeń terenowych - organizację praktyk terenowych w sposób zapewniający zdobycie jak największej wiedzy i umiejętności (precyzyjne określenie oraz egzekwowanie wymagań względem miejsca praktyk i realizowanych przez studenta zadań).
- angażowanie studentów w projekty badawcze, które zwieńczone są licznymi publikacjami naukowymi studentów.
- współudział studentów w realizacji patentów (m.in. Patentu nr P.223969 pt. „Sposób przystosowania fragmentów zbiorników i cieków wodnych do celów rekreacyjnych”).

Dobre praktyki

- Włączanie studentów w organizację ćwiczeń terenowych, w szczególności w ramach przedmiotów Pilotaż i przewodnictwo po ośrodkach, obiektach i trasach turystycznych oraz Obsługa ruchu turystycznego.
- Stwarzanie studentom okazji do zweryfikowania wiedzy zdobytej na zajęciach i zdobycia nowych umiejętności, np. poprzez ofertę płatnych staży w ramach programu „Dobry start” lub wsparcie udzielane inicjatywie organizacji „Dni Turystyki”.
- Wykorzystywanie platformy Moodle oraz innych narzędzi zdalnego kontaktu do wzbogacania treści zajęć, utrzymywania kontaktu ze studentami i przekazywania im dodatkowych informacji wspomagających proces uczenia się; prowadzenie szkolenia bhp i przysposobienia bibliotecznego w formie zdalnego nauczania.

- Dostosowywanie zakresu kształcenia do zmieniających się potrzeb rynku turystycznego poprzez ofertę unikatowych specjalności (np. Zarządzanie bezpieczeństwem turystów w sytuacjach kryzysowych lub Zarządzanie eventami).
- Włączanie studentów w prace projektowo – wdrożeniowe, zakończone patentami, oraz w prace badawcze zwieńczone licznymi publikacjami.

Zalecenia

- Rozważenie wyboru dodatkowego lektoratu z języka obcego dla studiów I stopnia trybu niestacjonarnego w celu ujednolicenia oferty zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1. Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (WSZJK) w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, a tym samym w Jednostce prowadzącej wizytowany kierunek studiów - Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych (WNGiG), funkcjonuje w oparciu o Uczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia. WSZJK realizuje politykę doskonalenia jakości kształcenia zgodną z rekomendacjami uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia (RdsJK), którą tworzą: Komisja ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Komisja ds. Oceny Jakości Kształcenia. Odpowiednikami uczelnianych komisji na WNGiG są Wydziałowe Zespoły: ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (WZdsZJK) oraz ds. Oceny Jakości Kształcenia (WZdsOJK).

Funkcjonowanie WSZJK w zakresie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia zostały uszczegółowione i dostosowane do specyfiki kierunków prowadzonych na WNGiG, w tym ocenianego kierunku „turystyka i rekreacja”. Za ich realizację na Wydziale odpowiadają wymienione powyżej Wydziałowe Zespoły WSZJK, a także powołana Rada Programowa ds. kierunku „turystyka i rekreacja” (RPdsTiR).

Programy kształcenia projektowane są zgodnie z Uchwałą Senatu UAM w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów studiów, w tym planów studiów, dla studiów wyższych, programów studiów podyplomowych, programów kursów dokształcających oraz programów szkoleń. Za prawidłowość wprowadzania zmian w programach kształcenia odpowiada Rada Programowa kierunku. Do źródeł informacji wykorzystywanych podczas projektowania programu kształcenia należą corocznie opracowywane rekomendacje Rady ds. Jakości Kształcenia dotyczące doskonalenia jakości kształcenia na UAM. Podstawę do ich przygotowania stanowią raporty z badania jakości kształcenia przeprowadzonego na Uczelni oraz raporty obejmujące ocenę własną wydziałów. Rekomendacje zawierają propozycje działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia, które w opinii RdsJK wymagają najpilniejszej poprawy w zakresie jakości programów studiów, kwalifikacji kadry akademickiej i promowania działań projakościowych. RdsJK określa również zasady opisu programów kształcenia łącznie ze wzorami sylabusów modułów (przedmiotów) oraz pełni rolę doradczą w zakresie ich wprowadzania. RdsJK wspomaga wydziały m.in. podczas tworzenia programów kształcenia zgodnych z obowiązującymi w obszarze szkolnictwa wyższego przepisami prawa m.in. poprzez organizację szkoleń i dostarczanie najnowszych wykładni przepisów. Zgodnie z obowiązującą na Wydziale procedurą w proces projektowania i zmian w programie kształcenia angażowani są

interesariusze wewnętrzni (nauczyciele akademicki oraz studenci, a także ich reprezentacje, w tym samorząd, koła naukowe) oraz interesariusze zewnętrzni (przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego i absolwenci). Efekty kształcenia dla kierunku „turystyka i rekreacja” przyjęte zostały dla studiów I i II stopnia przez Senat Uczelni na mocy Uchwały w czerwcu 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych przez Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych. W 2013 r. udoskonalono efekty dla studiów I st., a zmiany zainicjowane przez Radę Programową kierunku wynikały m.in. z braku pełnej spójności z dyscyplinami z których kierunek się wywodzi. Wpływ na powyższe zmiany mieli przede wszystkim członkowie Rady Programowej kierunku.

Działający w ramach WSZJK na Wydziale, a tym samym na wizytowanym kierunku studiów system zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów kształcenia obejmuje bieżący, jak również coroczny przegląd programów kształcenia przez prodziekanów ds. dydaktycznych, dyrektora ds. dydaktycznych, WZdsZJK oraz Radę Programową ds. kierunku „turystyka i rekreacja”. Obowiązująca procedura monitorowania umożliwia analizę oceny programów kształcenia pod kątem ich zgodności z powszechnie obowiązującymi oraz uczelnianymi aktami normatywnymi, jak również m.in. w zakresie realizowanych efektów kształcenia, katalogu przedmiotów, punktacji ECTS, jakości prac dyplomowych oraz zmian zgłaszanych przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

Najczęściej z propozycjami zmian występują nauczyciele akademicki oraz studenci. Przykładową zmianą wprowadzoną na skutek sugestii opiekunów prac magisterskich było przeniesienie modułu *Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne* z grupy przedmiotów do wyboru do przedmiotów podstawowych. Propozycje studentów wyrażane są m.in. w corocznych ankietach oceniających poszczególne przedmioty, ale także podczas regularnych spotkań Władz Wydziału i pracowników Katedry Turystyki i Rekreacji ze studentami kierunku, co ZO uznaje za bardzo skuteczną formę komunikacji ze studentami. Działania WSZJK w zakresie monitorowania, okresowego przeglądu programu kształcenia oraz oceny osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia prowadzone są w cyklu corocznym za pomocą ankiet ogólnouniwersyteckich oraz w cyklu dwuletnim poprzez wydziałowe arkusze samooceny. Na podstawie wyników prowadzonych badań formułowane są rekomendacje na poziomie ogólnouniwersyteckim, natomiast WZdsOJK dokonuje analizy wyników w odniesieniu do WNGiG oraz opracowuje zalecenia na poziomie wydziałowym, które przedstawiane są na posiedzeniu Rady Wydziału i publikowane na stronie domowej Wydziału w specjalnej zakładce. Wykonanie rekomendacji podlega ponownej ocenie przez WZdsOJK.

Studenci, jako interesariusze wewnętrzni odgrywają czynną rolę w projektowaniu programu kształcenia, bowiem są czynnymi członkami wydziałowych ciał kolegialnych - WZdsOJK, Rady Programowej kierunku, czy Rady Wydziału. Ponadto studenci inicjują działania projakościowe - przykładowo corocznie oceniają pracę dziekanatów w badaniu „Przyjazny Dziekanat”.

Interesariusze zewnętrzni współpracujący z Wydziałem procesie kształcenia na wizytowanym kierunku studiów również mają wpływ na program kształcenia poprzez inicjowanie i konsultowanie zmian. Każdego roku Władze Wydziału kierują do współpracujących z nimi przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego korespondencję, w której zwracają się z prośbą o wyrażenie opinii oraz ewentualnych propozycji zmian dotyczących realizowanego programu studiów.

Efektom, świadczącym o skuteczności powyższych działań były m.in. przesunięcia na wniosek studentów przedmiotów: *Obsługa turystów z niepełnosprawnością* z III na I rok oraz *Nowe technologie w turystyce* z przedmiotów do wyboru do przedmiotów podstawowych (powyższa zmiana podyktowana była również sugestiami przedstawicieli otoczenia), natomiast *Ćwiczenia terenowe z przyrodniczych i kulturowych podstaw waloryzacji terenu, topografii w turystyce i obóz sportowy* na studiach niestacjonarnych, ujednolicone zostały z programem studiów stacjonarnych. Ponadto w wyniku uwzględnienia propozycji zgłaszanych przez pracodawców wprowadzono nowe moduły: *Marketing* oraz *Kreatywne myślenie*. Wprowadzone zmiany w programach studiów wskazują na dobrą współpracę poszczególnych interesariuszy, a także na ciągłe podnoszenie jakości kształcenia i dostosowywanie programów kształcenia do potrzeb zmieniającego się rynku pracy.

Udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w kształtowaniu efektów kształcenia poza opiniowaniem programów kształcenia opiera się też m.in. na współorganizacji praktyk zawodowych, zajęć terenowych, a także przygotowaniu prac dyplomowych realizowanych na potrzeby lub przy współudziale podmiotów zewnętrznych (przykładowe prace: *Ocena potencjału turystycznego gminy Kostrzyń na podstawie wielowymiarowej analizy porównawczej gmin powiatu poznańskiego* – Urząd Gminy Kostrzyn; *Możliwości rozwoju turystyki uzdrowiskowej na terenie miasta Kudowa Zdrój*- Urząd Miasta Kudowa Zdrój; *Znaczenie Ogródu Botanicznego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu dla turystyki i rekreacji*- Ogród

Botaniczny UAM w Poznaniu; *Motywy i preferencje turystów odwiedzających Błędne Skały i Szczeliniec Wielki w Parku Narodowym Gór Stołowych*, *Negatywny wpływ turystyki na krajobraz Akrópańskich Skał w Republice Czeskiej*, *Biometeorologiczne uwarunkowania turystyki w 2017 roku na obszarze Akrópassko- teplickich skał w Republice Czeskiej* - Dyrekcja Parku Narodowego Gór Stołowych; *Śladami poznańskich ewangelików- projekt szlaku kulturowego* – Miasto Poznań (Wydział Kultury UM)/ Wszystko Gra S.C. Przedstawiciele branży turystycznej prowadzą również zajęcia dydaktyczne na kierunku (takie jak: *Turystyka w biznesie*, *Ekonomika turystyki i rekreacji* – Orbis; *Zarządzanie turystyką w organizacjach i administracji publicznej* – Departament Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego; *Bezpieczeństwo obchodzenia się z bronią*, *Zasady zachowania się w sytuacjach kryzysowych*- Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych; *Pomoc przedmedyczna* w ramach ćwiczeń terenowych w Ślesinie- Szpital Kliniczny Przemienienia Pańskiego UM; *Język migowy*- Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niesłyszących w Poznaniu). Ponadto zajęcia z przedmiotów: *Geografia eventu*, *Metodyka organizacji eventu* oraz *Zarządzanie turystyką w organizacjach i administracji publicznej* prowadzą odpowiednio przedstawiciele firmy eventowej Landbrand oraz Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej, którzy są absolwentami wizytowanego kierunku „turystyka i rekreacja”. Udział interesariuszy zewnętrznych jak i wewnętrznych w dydaktyce skutkuje osiągnięciem przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

Zgodnie z obowiązującą na WNGiG procedurą dotyczącą projektowania i wprowadzania zmian w programie kształcenia propozycje zmian przygotowuje Rada Programowa ds. kierunku „turystyka i rekreacja”. Powyższe ciało przygotowuje propozycje zmian i konsultuje je z wszystkimi interesariuszami (na wstępie z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na kierunku, a następnie z członkami WZdsOJK, studentami oraz przedstawicielami otoczenia zewnętrznego z branży turystycznej). Program analizowany jest przez Wydziałowy Zespół ds. Oceny Efektów Kształcenia. Zaakceptowane propozycje trafiają pod obrady Rady Wydziału. Zmienione elementy programu kształcenia zamieszczane są na stronie internetowej WNGiG, a także przekazywane są do Działu Nauczania UAM.

Weryfikacja osiągania przez studentów zakładanych dla kierunku efektów kształcenia odbywa się na podstawie ewaluacji przez prowadzących zajęcia, hospitacji zajęć, a także corocznych, prowadzonych przez RdsJK badań jakości kształcenia, w którym uczestniczą m.in. studenci, doktoranci, słuchacze studiów podyplomowych, nauczyciele akademicki oraz interesariusze zewnętrzni i pracownicy administracji związani z procesem kształcenia.

RdsJK każdego roku opracowuje kwestionariusze ankiet oraz koordynuje przeprowadzenie procesu ankietyzacji. W cyklu dwuletnim WZdsOJK opracowuje kwestionariusz wydziałowego arkusza samooceny uwzględniający zaproponowane działania na rzecz doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale, a RJK przygotowuje zestaw aktualnych pytań do arkuszy samooceny. Na podstawie wyników wyżej wymienionych ankiet zostaje przeprowadzana analiza SWOT Wydziału, która stanowi materiał do opracowania propozycji działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia. Rekomendacje WZdsOJK dotyczą podniesienia jakości programu studiów w tym kształcenia,, poprawy organizacji procesu kształcenia, promowania działań pro jakościowych wśród społeczności akademickiej.

WZdsOJK przeprowadza analizę metod i form kształcenia oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studenta, a także publikuje wyniki oceny jakości kształcenia oraz wnioski z monitorowania karier absolwentów Uczelni. W jej kompetencjach leży również ocena jakości prac dyplomowych, koordynowanie procesu ankietyzacji, coroczne przedstawianie Dziekanowi oraz Radzie Wydziału rezultatów oceny jakości kształcenia i przedstawianie wskazówek dotyczących planu naprawczego. Do zadań WZdsZJK w zakresie monitorowania oraz okresowego przeglądu programu kształcenia m.in. należy wskazywanie metod doskonalenia procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, programów kształcenia, metod i form kształcenia oraz sposobów weryfikacji efektów kształcenia osiąganych przez studenta, wspieranie Rad Programowych w modernizowaniu programów kształcenia i opracowywaniu nowych programów kształcenia, monitorowanie prawidłowego stosowania punktacji ECTS, opracowywanie metod rozwoju kadry dydaktycznej, coroczne planowanie działań mających na celu doskonalenie jakości kształcenia. W celu oceny nakładu pracy studentów przeprowadzane są ankiety, przy pomocy których gromadzone są dane pozwalające oszacować średni czas poświęcony na uczestnictwo w zajęciach dydaktycznych, a także przeznaczony na indywidualną naukę w tym m.in. przygotowanie do kolokwii, opracowanie projektów. Ankietyzacja nauczycieli akademickich (w tym prowadzonych przez nich zajęć) prowadzona jest co roku. W Statucie Uczelni określono współodpowiedzialność studentów za przygotowywanie ankiet dotyczących oceny zajęć dydaktycznych i nauczycieli, co stanowi jeden z przykładów działań włączających studentów w budowanie kultury jakości.

W monitorowaniu i okresowym przeglądzie programu kształcenia uwzględnia się również sugestie absolwentów, które pozyskuje się przy pomocy ankiet badających losy absolwentów. Władze Wydziału i Katedry Turystyki i Rekreacji dbają też o utrzymanie więzi z absolwentami ocenianego kierunku m.in. poprzez cykliczne spotkania z przedstawicielami Rady Programowej (dotyczące programów kształcenia, praktyk zawodowych etc.), jak również poprzez organizowane co roku 'Dni Turystyki', podczas których absolwenci występują w roli prelegentów (przykładowo prelekcje: „Przystanek Alaska - przyroda i Życie na końcu świata”, „W drodze do Santiago de Compostela”, „Bajkał - w krainie lodu”, „Denali - na najwyższym szczycie Ameryki Północnej”). W trakcie 'Dni Turystyki' odbywają się także pokazy slajdów i wykłady znanych w kraju i na świecie podróżników.

Potwierdzeniem skuteczności działań doskonalących, podejmowanych na podstawie wykorzystania wyników monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia oraz oceny osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia jest I miejsce wizytowanego kierunku „turystyka i rekreacja” w tegorocznym, opracowywanym przez portal „Perspektywy” rankingu.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci zwrócili jednak uwagę na dopasowanie punktów ECTS do stawianych na niektórych przedmiotach dużych wymagań. Należałoby zwrócić uwagę na ten problem przy najbliższym procesie ewaluacyjnym programu kształcenia. Dodatkowo środowisko studenckie zgłosiło chęci większego wpływu na tworzenie planu zajęć, poprzez współpracę z planistą, która powinna im zapewnić rozkład zajęć bardziej dostosowany do ich potrzeb.

3.2.

Podczas wizytacji zidentyfikowano na Wydziale działanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia dotyczące zapewnienia publicznego dostępu do informacji. Stosowana jest bieżąca weryfikacja wykorzystywanych źródeł informacji, które stanowią: strona internetowa Wydziału i Uczelni, oraz system informatyczny USOS, który umożliwia udostępnianie studentom informacji ważnych dla procesu kształcenia. Działania w obszarze przeglądu zasobów informacyjnych oraz zapewniania publicznego dostępu do informacji obejmują monitorowanie dostępności i aktualności danych zamieszczanych na stronie internetowej WNGiG, jak również badanie kompleksowości i użyteczności publikowanych informacji dla poszczególnych grup jej odbiorców. Na stronie internetowej Wydziału, Katedry oraz na portalach społecznościowych, np. na Facebooku, udostępniane są wszystkie niezbędne w toku realizacji procesu kształcenia informacje takie jak m.in.: warunki rekrutacji, procedury dyplomowania, zasady współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, harmonogramy zajęć dydaktycznych, zasady organizacji i odbywania praktyk zawodowych, programy kształcenia, sylabusy, warunki i tryb zaliczeń/egzaminów, zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskane poza systemem studiów, organizowane konferencje. Publikowane są ponadto planowane przez WZdsZJK działania i raporty z ich realizacji, natomiast przez WZdsOJK coroczne rezultaty oceny jakości kształcenia stanowiące dla studentów i nauczycieli akademickich informację zwrotną na temat dokonanych udoskonaleń i zmian.

Poza publicznie dostępnymi portalami Wydział korzysta również z kanałów komunikacji intranetowej, w tym wspomnianego wcześniej USOS (za pośrednictwem którego udostępniane są protokoły zaliczeń i egzaminów), systemu APD dla dyplomantów (który umożliwia złożenie pracy, wgląd do opracowanych recenzji), czy systemu UBDA (z pomocą którego realizowany jest monitoring losów absolwentów).

Forma prezentacji danych na stronie internetowej została dostosowana do potrzeb poszczególnych grup interesariuszy z uwzględnieniem przewidywanego sposobu ich wykorzystania (w tym dla osób słabowidzących oraz obcokrajowców). Opisany wyżej system informacyjny uzupełnia wydziałowy system informacji wizualnej (system dostępnych w budynku Wydziału monitorów) oraz tradycyjne formy upowszechniania informacji, do których należą tablice informacyjne, gabloty wydziałowe, ulotki promocyjne, spotkania informacyjne (z kandydatami, studentami, absolwentami).

Podczas spotkań odbywających się ze studentami rozpoczynającymi kształcenia na kierunku przekazywane są informacje dotyczące: programu studiów i organizacji zajęć dydaktycznych, warunków i terminów zaliczeń zajęć, w tym zajęć terenowych, możliwości kontaktu z Władzami Wydziału, w tym Prodziekanem ds. studiów, sposobu kontaktu z opiekunem roku, funkcjonowania Dziekanatu, Biblioteki WNGiG, Archiwum kartograficznego, pomocy materialnej i stypendiów, szkolenia BHP oraz bibliotecznego. Omawiany jest również Regulamin studiów oraz dobre zwyczaje i praktyki akademickie. Ze studentami omawiane są m.in. sprawy dotyczące zaliczeń warunkowych, terminów oraz spraw organizacyjnych związanych z wyborem promotorów, a także podziałem roku na grupy seminaryjne oraz grupy ćwiczeniowe i laboratoryjne. Informacja o tematyce realizowanej podczas spotkań przekazywana jest również za pośrednictwem portalu społecznościowego Facebook.

Treści dostępne na stronie internetowej oraz w ramach systemu intranetowego USOS są okresowo monitorowane przez Władze Dziekańskie, WZOJK, a ponadto oceniane przez studentów Wydziału. Propozycje zmian przekazywane są do akceptacji władzom dziekańskim, które następnie kierują je administratorowi wydziałowej strony internetowej w celu zamieszczenia nowej informacji lub aktualizacji treści. Zasady umieszczania informacji w systemie informacji publicznej Wydziału są udostępnione w serwisie www.

Komunikaty skierowane do studentów i kandydatów na temat procesu kształcenia są zrozumiałe i odpowiednio opracowane. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili zadowolenie z dostępu do informacji w procesie rekrutacyjnym i w codzienności akademickiej. Wszystkie niezbędne dokumenty dotyczące procesu kształcenia znajdują się na stronie Wydziału, Uczelni i poprzez moduły w systemie USOS. Gdy studenci napotkają braki dokumentacji lub informacji zgłaszają je do opiekuna roku lub Dziekanatu, przez co poszczególne braki uzupełniane są na bieżąco. W opinii studentów osoby odpowiedzialne za obsługę administracyjną profesjonalnie podchodzą do powierzonych obowiązków, udzielając zawsze kompetentnych odpowiedzi. Istotnymi i będącymi skutecznymi narzędziami diagnozującymi przekaz informacji są badania jakości kształcenia oraz studencka ankietyzacja dziekanatów. W przeprowadzanej ankiecie dotyczącej jakości kształcenia studenci mają możliwość oceny pracy Dziekanatu, co jest w pewnym stopniu skorelowane z publicznym dostępem do informacji. Dobrą praktyką zrealizowaną przez parlament samorządu studentów w poprzednim roku kalendarzowym jest przeprowadzenie wśród środowiska studenckiego własnej ankiety „Przyjazny Dziekanat”, która miała na celu szczegółowe zweryfikowanie działalności jednostek administracyjnych, w tym dostępności informacji ogłaszanych przez Dziekanat. Zdaniem studentów wszystkie aspekty dotyczące dostępu do informacji są realizowane na wysokim poziomie oraz doskonalone z uwzględnieniem wszystkich interesariuszy wewnętrznych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu obejmuje wszystkie formy kształcenia i obszary ważne dla jakości kształcenia, w tym dotyczące projektowania, zatwierdzania i monitorowania efektów kształcenia oraz okresowego przeglądu programu.. Zapewniony jest udział kadry akademickiej oraz studentów w procesie określania efektów kształcenia; współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym zapewnia udział w powyższym procesie interesariuszy zewnętrznych. Współodpowiedzialność studentów za przygotowywanie ankiet dotyczących oceny zajęć dydaktycznych i nauczycieli, stanowi jeden z przykładów działań włączających studentów w budowanie kultury jakości, w tym w projektowanie procesu dydaktycznego.

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia monitoruje się stopień osiągania zakładanych efektów kształcenia. Monitorowanie programu kształcenia prowadzone jest na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia. Podejmuje się systematyczne działania umożliwiające ocenę przyjętych sposobów weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć. Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi umożliwia monitorowanie oczekiwań rynku pracy, co pozwala na doskonalenie programu kształcenia. Udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w kształtowaniu efektów kształcenia poza opiniowaniem programów kształcenia opiera się też m.in. na współorganizacji praktyk zawodowych, zajęć terenowych, a także przygotowaniu prac dyplomowych realizowanych na potrzeby lub przy współudziale podmiotów zewnętrznych.

Uczelnia monitoruje losy zawodowe absolwentów, a kontakty Wydziału z absolwentami wykorzystywane są do oceny rynkowej przydatności efektów kształcenia i ich doskonalenia. Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej oraz zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie kształcenia i realizacji procesu kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja”. Prowadzona też jest zarówno na poziomie Uczelni, jak i Jednostki prowadzącej wizytowany kierunek studiów ocena publicznego dostępu do informacji, co sprzyja podejmowaniu skutecznych działań służących podnoszeniu jego jakości, w oparciu o potrzeby odbiorców. Istotną i skuteczną formą komunikacji ze studentami są regularne spotkania Władz Wydziału i pracowników Katedry Turystyki i Rekreacji, na których studenci (poza oceną w ankietach) mogą wyrażać opinie o poszczególnych przedmiotach.

Dobre praktyki

1. Dokonywanie kompleksowego badania jakości kształcenia, opracowywanego na podstawie: wyników ankiet, wydziałowych arkuszy samooceny, a także wyników monitoringu losów absolwentów, nastawionego na wszystkie elementy wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Podczas

każdego kolejnego cyklu badania analizowany jest stopień wdrażania proponowanych zmian i udoskonalień, uwzględniający wszystkich interesariuszy wewnętrznych;

2. 'Dni Turystyki' - organizowana każdego roku konferencja podróżnicza ściśle związana z wizytowanym kierunkiem studiów, doskonaląca jakość kształcenia na kierunku oraz przybliżająca kulturę i geografę różnych zakątków świata, podczas której odbywają się m.in. pokazy slajdów i prelekcje znanych podróżników;
3. Ankieta „Przyjazny Dziekanat” jako element inicjatywy studenckiej na rzecz poprawy warunków studiowania.

Zalecenia

Brak

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2. Obsada zajęć dydaktycznych

4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1 Zajęcia na kierunku turystyka i rekreacja prowadzi łącznie 113 osób, w tym 62 nauczycieli akademickich z WNGiG, 36 nauczycieli z innych wydziałów UAM i 15 osób spoza UAM, zatrudnionych na umowę cywilnoprawną do prowadzenia konkretnych zajęć, przede wszystkim praktycznych. Wśród kadry jest 31 samodzielnych pracowników naukowych (w tym 11 profesorów tytularnych) i 46 osób ze stopniem doktora. Prowadzący zajęcia reprezentują przede wszystkim te obszary i dziedziny nauki, do których został przyporządkowany oceniany kierunek (nauki przyrodnicze, społeczne i humanistyczne).

Dorobek naukowy osób prowadzących zajęcia jest merytorycznie ściśle związany z prowadzonymi przez nich zajęciami na obu poziomach studiów. Dorobek ten mieści się w dziedzinach nauk ścisłych i przyrodniczych (nauki o Ziemi i środowisku) nauk społecznych (m.in. nauki prawne, nauki o zarządzaniu i jakości) i nauk medycznych i o zdrowiu (nauki o kulturze fizycznej). Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku studiów publikują wyniki swoich badań w renomowanych periodykach na liście A oraz B MNiSW są również autorami szeregu monografii naukowych oraz opracowań o charakterze dydaktyczno-popularyzatorskim. Kadra prowadząca proces kształcenia na omawianym kierunku regularnie prezentuje wyniki badań na konferencjach naukowych w kraju i zagranicą, sama również organizuje tego typu wydarzenia. Uczestniczy w krajowych i międzynarodowych grantach badawczych, jak również sama kieruje takimi przedsięwzięciami.

Tematyka i zakres prowadzonych badań, a także wynikających z nich publikacji, ściśle koresponduje nie tylko z programem kierunku studiów „*turystyka i rekreacja*”, ale niejednokrotnie również z treściami programowymi, prowadzonych przez poszczególnych nauczycieli kursów, zamieszczonymi w sylabusach. Szczególnie dotyczy to kursów do wyboru, gdzie osoby prowadzące zajęcia, przedstawiają wyniki badań własnych i swoich zespołów.

Na szczególną uwagę zasługują prace projektowe i wdrożeniowe - m.in. kierownik studiów jest autorem kilku patentów w dziedzinie turystyki i rekreacji wodnej, w tym patentu z roku 2016 „Sposób przystosowania fragmentów zbiorników i cieków wodnych do celów rekreacyjnych”, wykonanego przy udziale jednego z pracowników i jednego studenta kierunku, a także zgłoszonego w 2017 roku (przygotowanego w tym samym zespole) wniosku patentowego „Kąpielisko w odciętych fragmentach zbiorników i cieków wodnych dla celów rekreacyjnych oraz system zasilania, oczyszczania i dogrzewania wody”. Inni pracownicy Katedry Turystyki kierowali lub brali udział w projektach dotyczących wpływu człowieka na kształtowanie koryt rzecznych, czy prowadzili pionierskie badania w zakresie turystyki osób niesłyszących (opublikowano dwie monografie naukowe z tego zakresu oraz multimedialny przewodnik turystyczny dla osób niesłyszących). Są również ekspertami Narodowego Centrum Badań i Rozwoju oraz w Programie Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020. Fakty te zasługują na podkreślenie, jako że działalność ta ma ścisły związek merytoryczny z zakresem studiów kompetencjami kadry wpływającymi na zwiększenie możliwości osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

4.2. Obsadę zajęć dydaktycznych należy uznać za właściwą, dorobek naukowy i kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia ze studentami w ramach poszczególnych modułów zajęć – za

zgodne z efektami kształcenia, treściami tych modułów oraz dyscypliną naukową, z którą są powiązane. Członkowie ZO PKA odbyli hospitacje wybranych losowo zajęć (załącznik 5). We wszystkich przypadkach zajęcia były prowadzone zgodnie z sylabusem przedmiotu. Wszyscy nauczyciele byli kompetentni w przedmiocie, który prowadzili, wykorzystywali dostosowane do formy zajęć metody, biegłe posługiwali się infrastrukturą (rzutnik multimedialny, komputery, specjalistyczne oprogramowanie) i innymi (przygotowywanymi przez nich) materiałami. Zajęcia były prowadzone efektywnie, prowadzący mieli bardzo dobry kontakt ze studentami, są przez nich zarówno cenieni jak i lubiani.

O wysokim poziomie zajęć i wysokiej kompetencji kadry świadczy także analiza prac etapowych i dyplomowych (zał. 3). Studenci włączani są na różne sposoby w realizację procesu dydaktycznego, przykładem może być współdecydowanie o miejscu organizacji zajęć wyjazdowych dokonywane w drodze konkursu zespołowego. Kadra, wspólnie ze studentami, realizuje też różne działania promocyjne na rzecz nie tylko samego kierunku, ale i turystyki w ogóle. Zasługuje to na wyjątkowe podkreślenie, daje bowiem studentom szansę zdobycia niezbędnego doświadczenia, które mogą wykorzystać w przyszłości w pracy zawodowej. Promocja turystyki przyczynia się do zwiększenia liczby potencjalnych klientów w przyszłej pracy zawodowej absolwentów kierunku.

4.3. Polityka kadrowa na kierunku „turystyka i rekreacja” opiera się na stałym utrzymywaniu równowagi pomiędzy działalnością naukową a dydaktyczną. Wyniki prac badawczych są efektywnie wykorzystywane w procesie dydaktycznym. Struktura zatrudnienia WNGiG nastawiona jest na optymalizację procesu dydaktycznego, co wiąże się z rozwojem naukowym pracowników. W ostatnich pięciu latach dwoje pracowników, wiodącej dla prowadzenia kierunku Katedry Turystyki i Rekreacji, uzyskało stopień doktora habilitowanego, a jedna osoba – tytuł profesora tytularnego. O możliwości uzyskania stanowiska profesora uczelnianego przez doktora habilitowanego decydują przyjęte regulacje na UAM. Dbłość o jakość kadry kierunku przejawia się też w procesie odmładzania kadry. Odbywa się to w drodze konkursu i zapewnione są właściwe procedury zatrudniania – kandydat musi z jednej strony legitymować się bardzo dobrym dorobkiem naukowym i odpowiednimi kwalifikacjami, a także niezbędną dla procesu dydaktycznego specjalnością. Wszystkie nowe zatrudnienia odbywają się w procedurze konkursowej. Istnieją także jawne procedury przedłużania okresu zatrudnienia na poszczególnych stanowiskach.

Wszyscy pracownicy naukowo-dydaktyczni podlegają ocenie w zakresie działalności dydaktycznej, naukowej i organizacyjnej, której zasady są znane i jednakowe dla wszystkich, zatrudnionych na tym samym stanowisku. Prawidłowo działa też, wypracowany na Wydziale, system kontroli jakości kształcenia. Opiera się on w znacznej mierze na regularnych hospitacjach zajęć, które są elementem okresowej oceny, a także na ocenach, dokonywanych przez studentów. Wypracowano też dobre praktyki, stosowane w sytuacjach, gdy oceny te są słabe.

Organem odpowiedzialnym za przeprowadzanie oceny pracowników dydaktycznych jest Wydziałowy Zespół Oceniający Nauczycieli Akademickich. ZO PKA docenia kompleksowość sposobów oceny jakości kadry oraz wagę, jaką WNGiG przykłada do stałego podnoszenia tej jakości.

Na szczególną uwagę zasługuje stosowany na Wydziale system motywacyjny, bazujący na corocznym nagradzaniu osób z największą liczbą punktów za publikacje, a także pracowników uzyskujących wybitne osiągnięcia dydaktyczne oraz organizacyjne. Inną formą motywacji, sprzyjającą rozwojowi kadry i realizacji prac awansowych, jest możliwość przekształcenia etatów naukowo-dydaktycznych pracowników z odpowiednio wysokim dorobkiem naukowym w etaty naukowe na czas określony (jeden do trzech lat), a także możliwość udzielenia urlopów naukowych.

Dla zapewnienia jakości prowadzenia zajęć dla studentów i doktorantów przez wykwalifikowaną i kompetentną kadrę, Uczelnia umożliwia nauczycielom akademickim podnoszenia kwalifikacji i kompetencji, m.in. poprzez udział w szkoleniach, finansowanych w ramach pozyskanego projektu PO WER. Innym, ważnym rodzajem poszerzania kompetencji nauczycieli akademickich są szkolenia o charakterze specjalistycznym, związane z prowadzonymi zajęciami np. w zakresie obsługi turystów z niepełnosprawnością i prowadzenia zajęć z osobami z niepełnosprawnością, podnoszące kwalifikacje pilota i przewodnika turystycznego, a także kursy trenerskie i instruktażu w zakresie różnych dyscyplin sportowych (np. z narciarstwa).

Innym ważnym elementem wspierania rozwoju i motywowania kadry naukowo-dydaktycznej na WNGiG jest tworzenie warunków pracownikom do ich uczestnictwa w stażach i stypendiach, zarówno zagranicznych, jak i

krajowych. Zdobyte tam doświadczenie i wiedza, poznane nowe metody badawcze, a także przekazu wiedzy, przyczyniają się także do podnoszenia jakości, a także do poszerzenia oferty dydaktycznej kierunku.

Podsumowując, prowadzona na wizytowanym kierunku polityka kadrowa zapewnia właściwy dobór nauczycieli akademickich, prowadzących zajęcia dydaktyczne oraz motywuje ich do wszechstronnego podnoszenia kwalifikacji.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

1. Do mocnych stron kierunku należą: Nauczyciele akademicki, prowadzący zajęcia na kierunku „turystyka i rekreacja” posiadają znaczący dorobek naukowy w obszarach wiedzy, dziedzinach nauki oraz dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kierunkowe i przedmiotowe kształcenia.
2. W trosce o podniesienie jakości kształcenia do prowadzenia kursów wykorzystuje się też specjalistów spoza kadry Wydziału a nawet Uczelni.
3. Na podkreślenie zasługuje ciągły rozwój kadry wynikający z łączenia działalności dydaktycznej z aktywną pracą naukową; dowodzą tego awanse naukowe i aktywność organizacyjna.
4. Kadra posiada wysokie umiejętności dydaktyczne, co potwierdzają nagrody indywidualne i wysokie oceny w ankietach studenckich.
5. Na szczególną uwagę zasługuje włączanie studentów w prace badawcze, projektowe i patentowe, angażowanie ich w działalność promocyjną, a także dawanie możliwości do współdecydowania o sposobie realizacji niektórych kursów.
6. Występuje stała, instytucjonalna (ze strony władz Wydziału i całej Uczelni), dbałość o utrzymanie wysokiej jakości procesu dydaktycznego, wyrażająca się m.in. poprzez stosowanie skutecznego systemu motywacyjnego, a także ocenianie pracowników wg znanych i jednakowych dla wszystkich zasad.

Dobre praktyki

- Silny związek pomiędzy działalnością badawczą a dydaktyczną, wyrażony zarówno w przydziale zajęć dydaktycznych, jak i w zakresie treści programowych kursów.
- Włączanie studentów w projektowanie procesu dydaktycznego, a także w realizację projektów badawczych finansowanych, jak i zamawianych przez instytucje zewnętrzne.
- Różnorodna działalność promocyjna, wykonywana wspólnie przez kadrę dydaktyczną i studentów.

Zalecenia

Brak

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Jednym z celów strategicznych Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych zapisanych w zatwierdzonej Uchwałą nr 145-2013/2014 Rady Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych z dnia 23.09.2018 r. Strategii jest otwartość na otoczenie zewnętrzne.

Jednostka nie ma sformalizowanego ciała doradczego w postaci Rady Interesariuszy Zewnętrznych czy Rady Biznesu. Współpracuje jednak wielotorowo z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Posiada dwustronne porozumienia o współpracy z 75 hotelami, 95 biurami podróży, 88 firmami eventowymi, 11 instytucjami zajmującymi się rekreacją oraz 19 instytucjami zajmującymi się promocją i informacją turystyczną. Współpraca wynikająca z zakresów porozumień obejmuje organizowanie i przeprowadzanie praktyk dla studentów kierunku Turystyka i rekreacja. Praktyki i ćwiczenia terenowe opisano szerzej w pkt. 2 niniejszego raportu. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym nie zawsze jest sformalizowana ale efekty tej współpracy są imponujące. Interesariusze zewnętrzni opiniują program studiów zwracając uwagę na najnowsze trendy w branży turystycznej, sugerując rozszerzenie niektórych tematów oraz proponując uwzględnienie nowych tematów w toku prowadzenia studiów. Sugestie i opinie interesariuszy zewnętrznych po wnikliwej analizie są stopniowo wdrażane. Przykładem

może tu być wprowadzony dzięki propozycji Prezesa Zarządu Poznańskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej przedmiot Prawo w turystyce i rekreacji. Kolejnym namacalnym przejawem współpracy z otoczeniem gospodarczym są konferencje realizowane w partnerstwie z interesariuszami zewnętrznymi. Przykładem może tu być zorganizowana przez Katedrę Turystyki i Rekreacji we współpracy z Wielkopolską Izbą Turystyki w dniu 10 lutego br. konferencja „Innowacje w kształceniu kadr dla potrzeb turystyki – Dobre praktyki w zakresie współpracy: edukacja – biznes”.

Dzięki dobrej współpracy z otoczeniem gospodarczym i przy dużym jego wsparciu organizowane są co roku Dni Turystyki, w których organizację zaangażowani są również pracownicy naukowo-dydaktyczni jak i studenci. Wyjątkowi goście, atrakcje, konkursy, pokazy i specyficzna atmosfera – to nieodłączne elementy festiwalu Dni Turystyki. Prelegenci to dominujący element festiwalu Dni Turystyki. Są nimi znani podróżnicy, przedsiębiorcy z branży turystycznej, którzy z pasją opowiadają o swoich przygodach i zamiłowaniu do poznawania świata.

Analiza potencjału kadrowego pozwala uznać, iż kwalifikacje kadry umożliwiają realizację koncepcji kształcenia na wizytowanym kierunku. Wydział zatrudnia wśród swojej kadry doświadczonych praktyków z otoczenia społeczno-gospodarczego (menedżerów, specjalistów ds. turystyki, właścicieli firm z branży turystycznej, pracowników Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej, zawodowych żołnierzy z uprawnieniami do prowadzenia kursów i szkoleń, czy lekarzy do prowadzenia specjalistycznych wykładów

Kadra naukowa kierunku turystyka i rekreacja rozwija pasje związane z praktycznym aspektem wykonywanego zawodu poprzez aktywne uczestnictwo w branżowych towarzystwach naukowych (np. Polskie Towarzystwo Geograficzne, sekcja Geografii Turyzmu), stowarzyszeniach branżowych czy organizacjach turystycznych. Pracownicy naukowo-dydaktyczni w wolnym czasie swoje pasje realizują także jako instruktorzy narciarstwa, fitnessu, przewodnicy turystyczni. Pracownicy naukowci uczestniczą także w posiedzeniach Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej w ramach Grupy Kreatywnej, powołanej przez WOT, jako zespół ekspertów reprezentujących środowisko akademickie i doradzających innowacyjne rozwiązania.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni kierunku Turystyka i rekreacja potwierdzili, że współpracują z otoczeniem społeczno-gospodarczym chociaż współpraca ta nie zawsze jest sformalizowana.

Widocznym efektem współpracy z interesariuszami zewnętrznymi jest ich udział w realizacji prac dyplomowych. Prace dyplomowe studentów w dużej mierze są wykonywane w oparciu o zasoby i na potrzeby przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Interesariusze zewnętrzni we współpracy z Wydziałem organizują konkursy tematyczne na najlepszą pracę magisterską, które cieszą się dużym zainteresowaniem wśród studentów. Współorganizatorami tych konkursów są m.in. Marszałek Województwa Wielkopolskiego, Prezydent Poznania, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze.

Pracownicy naukowo-dydaktyczni kierunku Turystyka i rekreacja realizując projekty we współpracy z otoczeniem gospodarczym chętnie angażują studentów w ten proces. Przykładem mogą tu być niżej wymienione działania:

- Projekt: „Monitoringowy system obserwacji ruchu turystycznego w Parku Narodowym Gór Stołowych – badanie preferencji krajobrazowych”. W ramach prac badawczych realizowanych w oparciu o podpisaną w 2016 roku umowę o współpracy pomiędzy Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza a Parkiem Narodowym Gór Stołowych, zaangażowani są studenci kierunku „Turystyka i Rekreacja” oraz Sekcji Turystyki i Rekreacji, Studenckiego Koła Naukowego Geografów UAM. Badania te są realizowane przez Katedrę Turystyki i Rekreacji UAM w ramach projektu „Monitoringowy system obserwacji ruchu turystycznego i badanie preferencji krajobrazowych” finansowanego z Funduszu Leśnego, a składanego przez Park Narodowy Gór Stołowych. Na tej podstawie studenci realizują badania sondażowe spośród turystów odwiedzających Park Narodowy Gór Stołowych. Efektem tych prac są liczne wystąpienia konferencyjne oraz publikacje naukowe studentów.
- Analogiczna współpraca, jak w przypadku projektu realizowanego w Parku Narodowym Gór Stołowych jest z dyrekcją Wielkopolskiego Parku Narodowego.
- Tour Salon – w ramach współpracy z Zarządem Głównym PTTK co roku studenci Turystyki i rekreacji organizują, podczas targów turystycznych w Poznaniu, Questing „Znasz li ten kraj” dla zwiedzających targi. Uczestniczą także w przygotowaniu finału konkursu: Ogólnopolskiego Przeglądu Książki Krajoznawczej i Turystycznej, organizowanego podczas Tour Salonu. Co roku na zasadzie wolontariatu angażuje się w tego typu wydarzenia ok. 20 studentów, uzyskując certyfikat ZG PTTK.

- Konkurs Krajoznawczy „Marco Polo – odwaga, odkrywczość, operatywność”. Skierowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych konkurs popularyzował wiedzę na temat walorów krajoznawczych Wielkopolski. Podczas konkursu studenci kierunku turystyka i rekreacja wygłaszali referaty.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że jeden z wielu projektów B+R zakończony został patentem nr P.223969 pt. „Sposób przystosowania fragmentów zbiorników i cieków wodnych do celów rekreacyjnych”. Autorami projektu zwieńczonego patentem są pracownicy Katedry Turystyki. W zakresie wdrożenia patentu podpisano porozumienia z gminami Zbąszyń, Swarzędz oraz Wolsztyn, a proces wdrożenia realizowany jest we współpracy z Fundacją Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz Uczelnianym Centrum Innowacji i Transferu Technologii. Jest to innowacyjne rozwiązanie umożliwiające uprawianie rekreacji wodnej w zeutrofizowanych zbiornikach i ciekach wodnych, które ze względu na nieodpowiednią jakość wody nie mogą być dopuszczone do użytkowania w strefie kąpielisk.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym obejmuje także wykonywanie dokumentacji, ekspertyz, projektów o charakterze wdrożeniowym. Poniżej wymieniono przykłady tych działań:

- Wykonanie dokumentacji określającej warunki geotechniczne dla potrzeb urządzenia kąpieliska z oczyszczoną wodą, plażą i infrastrukturą towarzyszącą na Jeziorze Swarzędzkim. Umowa CRU.2991.2017.WOS.603.6.2017-1 z dnia 20 czerwca 2017 r. JG-153/2017-UCITT.
- Wykonanie pomiarów batymetrycznych Jeziora Swarzędzkiego. Umowa CRU.3096.2017.WOS.603.7.2017-1 z dnia 29 czerwca 2017 r. JG-154/2017-UCITT.
- Monitoringowy system obserwacji ruchu turystycznego i badanie preferencji krajobrazowych – etap II, umowa o wykonanie pracy badawczej nr 12/2017/DNiPK/UAM, na rzecz Parku Narodowego Gór Stołowych.

Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu opracowano „Diagnozę turystyki w województwie wielkopolskim”. W pracach nad „Diagnozą.....” wzięli udział naukowcy z wiodących poznańskich uczelni: Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego, Uniwersytetu Ekonomicznego oraz Uniwersytetu Przyrodniczego. Następnym krokiem było opracowanie przez konsorcjum czterech uczelni Strategii Rozwoju Turystyki w województwie wielkopolskim do 2020 roku. Założenia dokumentu przyjęto do realizacji.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Liczba partnerów zewnętrznych, związanych z prowadzonym kierunkiem Turystyka i rekreacja, zakres i charakter wspólnych projektów, oraz rezultaty osiągane na polu dydaktycznym, naukowo-badawczym pozwalają stwierdzić, że współpraca z podmiotami zewnętrznymi, reprezentującymi otoczenie społeczno-gospodarcze jest wyróżniająca. Wskazane przykłady współpracy z partnerami zewnętrznymi mają realny wpływ na kształtowanie programu studiów i efektów kształcenia. Należy podkreślić, że współpraca Jednostki z pracodawcami dotyczy zarówno opracowania i realizacji programu kształcenia, w tym praktyk zawodowych jak i przygotowania prac dyplomowych. Mocną stroną tej współpracy są z pewnością praktyki zawodowe, które są w pełni sformalizowane i bardzo dobrze zorganizowane. Na tej płaszczyźnie dokonuje się bowiem pierwsza weryfikacja efektów kształcenia z udziałem pracodawców. Kolejnym mocnym atutem jest duże zaangażowanie studentów kierunku Turystyka i rekreacja w projekty badawczo-rozwojowe, które skutkują wieloma publikacjami naukowymi.

W wyniku identyfikacji mocnych stron i dobrych praktyk na wizytowanym kierunku należy podkreślić, że współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia jest w pełni realizowana i w porównaniu z innymi jednostkami prowadzącymi kierunek Turystyka i rekreacja, można ją ocenić jako wyróżniającą.

Przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych stanowią ważną grupę w procesie określania i weryfikacji efektów kształcenia dla ocenianego kierunku. W ramach swojej działalności opiniują program studiów i efekty kształcenia uwzględniając potrzeby rynku pracy i zapotrzebowanie środowisk branży turystycznej. Kooperacja z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia na wizytowanym kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim jest skuteczna i warta naśladowania.

Dobre praktyki

Przygotowanie prac dyplomowych realizowanych na potrzeby lub przy współudziale podmiotów zewnętrznych.

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia na kierunku „*turystyka i rekreacja*”, realizowanym na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM odbywa się w kilku płaszczyznach. Są to:

1. Podejmowanie przez nauczycieli akademickich współpracy międzynarodowej, poprzez udział w konferencjach międzynarodowych (21 takich konferencji w 13 krajach w latach 2013-17).
2. Odbywanie staży naukowych, wyjazdów studyjnych, w ostatnich latach w sześciu ośrodkach w pięciu różnych krajach (Hiszpania, Niemcy, Włochy, Rosja, Czechy); wyjazdy te skutkują nie tylko poszerzaniem kontaktów międzynarodowych, ale pozwalają też na poznanie dobrych praktyk badawczych i przede wszystkim dydaktycznych, które można wykorzystać przy doskonaleniu jakości edukacji akademickiej. Pracownicy współpracują też z partnerami zagranicznymi, zarówno związanymi bezpośrednio z nauką jak i z aplikacyjnym wykorzystaniem wiedzy; w części z tych działań biorą również udział studenci.
3. Odbywanie przez studentów polskich części studiów za granicą, realizowane głównie w ramach programu ERASMUS+, łącznie w ostatnich trzech latach akademickich (2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017) na studia zagraniczne w ramach programu ERASMUS+ wyjechało 116 studentów kierunku turystyka i rekreacja, do 19 różnych krajów.
4. Realizowanie przez studentów zagranicznych części studiów na wizytowanym kierunku, również w ramach programu ERASMUS+. Przyczynia się to nie tylko do wzrostu renomy zagranicznej Uczelni i kierunku, ale daje też możliwość wielorakich korzyści dla studentów polskich, przede wszystkim nawiązania kontaktów interpersonalnych. W roku akademickim 2017/2018 w ramach zajęć z zakresu turystyki i rekreacji prowadzonych w językach obcych udział wzięło 122 studentów z zagranicy.
5. Realizacja części kursów kierunku w języku angielskim, z których korzystają nie tylko studenci zagraniczni.
6. Możliwość skorzystania z wykładów zaproszonych gości z różnych zagranicznych Uczelni.
7. Odbywanie części ćwiczeń terenowych z obsługi ruchu turystycznego za granicą, w ich ramach studenci I roku studiów magisterskich turystyki i rekreacji uczą się specyfiki pilotażu turystycznego i przewodnictwa miejskiego w wybranych krajach europejskich, a także współpracy z zagranicznymi przedsiębiorstwami turystycznymi; ćwiczenia te są przygotowywane przez studentów, a miejsce ich odbywania i trasa ćwiczeń jest corocznie określana przez studentów w drodze konkursu zespołowych prac studenckich

Wszystkie wymienione aspekty działalności wzmacniają umiejdzynarodowienie kierunku i implikują wartość dodaną dla Wydziału.

Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* z punktu widzenia studentów jest perfekcyjne. Studenci mają możliwość korzystania z szerokiej oferty mobilności międzynarodowej, która zaspakaja potrzeby internacjonalizacji dydaktycznej i zawodowej. Studenci chętnie korzystają z oferty przedstawionej przez Uczelnię oraz pochwalili całą procedurę administracyjną, co wskazuje na adekwatne zapewnienie wsparcia kadry odpowiedzialnej za wymiany międzynarodowe. Prowadzone lektoraty spełniają oczekiwania studentów pod względem poziomu nauczania oraz słownictwa specjalistycznego. Według studentów trybu stacjonarnego szczególnie wysoką wartością dodaną jest możliwość nauki więcej niż jednego języka obcego.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Do mocnych stron umiejdzynarodowienia kształcenia należą: bogata oferta miejsc wymiany międzynarodowej, z których mogą korzystać studenci w ramach programu ERASMUS+, a także to, że studenci z tych możliwości (na dużą skalę, w porównaniu z innymi uczelniami, gdzie prowadzony jest ten kierunek studiów) korzystają; także

oferta zajęć (kursów oraz okazjonalnych wykładów) w językach obcych jest odpowiednio szeroka. Na podkreślenie zasługuje też włączenie studentów w procesy decyzyjne, dotyczące miejsca odbywania zajęć z zakresu pilotażu, a przy okazji ich zaaktywizowanie. Prowadzone lektoraty spełniają oczekiwania studentów pod względem poziomu nauczania oraz słownictwa specjalistycznego, a możliwość wyboru (przez studentów stacjonarnych) więcej niż jednego języka dodatkowo zaspakaja ich potrzeby i podnosi kompetencje zawodowe. Natomiast wydaje się, że wymiana międzynarodowa kadry akademickiej mogłaby być zintensyfikowana, co oczywiście zależy przede wszystkim od możliwości finansowych; można by też w większym stopniu ukierunkować wyjazdy studyjne do krajów, stanowiących typowe destynacje turystyczne Polaków – np. Austrii czy Chorwacji.

Dobre praktyki

1. Elastyczne kreowanie programu dla studentów, korzystających z oferty wyjazdowej programu ERASMUS+
2. Uruchamianie kursów w języku angielskim przy niskim limicie zgłoszeń (4 osoby), w kursach tych mogą brać udział również studenci polscy.

Zalecenia

1. Stała dbałość o rozszerzanie kontaktów międzynarodowych, szczególnie z krajami śródziemnomorskimi, co jest szczególnie ważne z uwagi na specyfikę kierunku.
2. W komisji rozpatrującej aplikacje studentów na wyjazdy ERASMUS+ powinien uczestniczyć przedstawiciel samorządu studenckiego z pełnym prawem głosu (obecnie ma tylko głos doradczy).

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Collegium Geographicum, w którym prowadzone są zajęcia kierunku „turystyka i rekreacja” to obszerny, stosunkowo niedawno powstały, zadbane budynek, w którym mieszczą się sale dydaktyczne (w co najmniej wystarczającej liczbie), pokoje pracowników i inne pomieszczenia zaplecza naukowo-dydaktycznego, w tym biblioteka i archiwum kartograficzne. Sale są różnej wielkości, dostosowane do potrzeb różnego rodzaju zajęć. Wyposażenie sal należy uznać za nowoczesne; są one wyposażone w komputery z rzutnikami multimedialnymi, a większość również w rzutniki pisma; większe sale posiadają nagłośnienie. Osobne pomieszczenia służą jako miejsce spotkań kół naukowych i samorządu studenckiego.

Korytarze są przestronne i zawierają liczne miejsca, które mogą być wykorzystane do pracy własnej, w części z nich znajdują się urządzenia, służące aktywnej rekreacji studentów w przerwach zajęć (np. stoły pingpongowe). W budynku funkcjonuje punkt oferujący usługi kserograficzne, wydruki wielkoformatowe, skanowanie oraz oprawę prac dyplomowych, a poza godzinami jego funkcjonowania możliwe jest skorzystanie z automatu ksero na jednym z korytarzy. Studenci korzystają też ze stołówki i klubu studenckiego FRAKTAL. Obiekty te są czynne również w okresie weekendów, w trakcie których odbywają się zajęcia studiów niestacjonarnych. Część zajęć, np. z zakresu topografii, może odbywać się też w zielonym otoczeniu budynku (zaobserwowano takie formy zajęć podczas wizytacji). Studenci korzystają też (grupowo i indywidualnie) z dużego, nowoczesnego kompleksu sportowego, znajdującego się w odległości kilkuset metrów od budynku. Warto zwrócić również uwagę na położenie budynku, umożliwiające korzystanie z walorów natury w przerwach pomiędzy zajęciami.

Proces dydaktyczny obsługiwany jest przez platformę internetową USOS; studenci mają dostęp do bezprzewodowego Internetu w ramach sieci EDURO AM oraz darmowy dostęp do niezbędnych programów komputerowych (np. ArcGis i C-Geo). W procesie dydaktycznym wykorzystywany jest szeroki zakres oprogramowania, zarówno specjalistycznego (np. pakiety GIS, AutoCAD wykorzystywane do projektowania,

programowania, modelowania), jak i ogólnego (pakiety biurowe, programy graficzne); w salach komputerowych zainstalowanych jest 68 różnych pakietów oprogramowania. Budynek przystosowany jest dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Studenci kierunku Turystyka i rekreacja mają zapewniony dostęp do sprzętu, sal wyposażonych w aktualnie wykorzystywane na rynku narzędzia, pracownie zapewniające studentom możliwość osobistego i bezpośredniego wykonywania czynności praktycznych. zarówno na terenie Uczelni, jak i w instytucjach współpracujących

Studenci mają możliwość korzystania ze znajdującej się na miejscu Biblioteki, zawierającej 39 stanowisk komputerowych oraz 67 miejsc w czytelni, do dyspozycji studentów pozostają również zbiory Wydziałowego Archiwum Kartograficznego.

7.2.

Biblioteka Wydziału dysponuje księgozbiorem liczącym ponad 118 000 woluminów; są to głównie wydawnictwa z zakresu: geografii fizycznej, geologii, geografii ekonomicznej i planowania przestrzennego oraz turystyki i rekreacji. Biblioteka jest dobrze zorganizowana, oznaczenia poszczególnych działów są czytelne i zrozumiałe. Poza tym estetyczny wystrój biblioteki (ozdoby kwiatowe) sprzyja koncentracji i zwiększa komfort pracy twórczej. Wydział opłaca prenumeratę ponad 80 tytułów czasopism krajowych i zagranicznych z zakresu geografii i planowania przestrzennego, turystyki i rekreacji; w Bibliotece znajduje się 39 stanowisk komputerowych, a w czytelni 67 miejsc. Studenci (i pracownicy) posiadają dostęp do wszystkich znaczących elektronicznych baz czasopism zagranicznych, obejmujących tytuły związane z zakresem prowadzonego kierunku. Biblioteka Wydziałowa w opinii ZO PKA jest dobrze wyposażona, posiada literaturę obowiązkową i zalecaną przez nauczycieli akademickich m.in. w sylabusach poszczególnych przedmiotów, w wystarczającej liczbie egzemplarzy.

Biblioteka Wydziałowa dobrze służy realizacji procesy kształcenia na kierunku „turystyka i rekreacja”. Księgozbiór obejmuje liczne pozycje z zakresu turystyki i rekreacji, zarówno w języku polskim jak i angielskim. Biblioteka zawiera też szereg czasopism (pełne serie z przynajmniej ostatnich kilkunastu lat). Księgozbiór obejmuje nie tylko podręczniki i wydawnictwa monograficzne, ale także różnorodną literaturę naukową, która może być podstawą do realizacji celów badawczych, zarówno przez pracowników, jak i przez studentów, biorących udział w badaniach. Ponadto pracownicy chętnie służą studentom swoimi zasobami książkowymi.

W budynku Wydziału istnieją specjalnie przystosowane miejsca do odpoczynku, wspólnej nauki oraz pokój socjalny, kreuje to sprzyjającą atmosferę procesu kształcenia. Środowisko akademickie ma również zapewnione niezbędne oprogramowanie na zajęciach oraz może wykorzystywać niezbędne aplikacje do nauki w domu.

Wydział dysponuje również Archiwum Kartograficznym, umożliwiającym dostęp do zasobów archiwalnych i współczesnych, w tym do bogatego i stale uzupełnianego zbioru map cyfrowych. W Archiwum znajduje się ok. 35 000 map w różnych skalach i o różnej tematyce. Są one udostępniane poprzez pracownię kartograficzną oraz pracownię kartografii cyfrowej. Pełna informacja na temat zasobów map i zasad korzystania z Archiwum Kartograficznego znajduje się na stronie internetowej Wydziału. Godziny otwarcia biblioteki i archiwum są dostosowane do potrzeb studentów, dotyczy to również studentów niestacjonarnych. Zbiory biblioteczne i Archiwum Kartograficzne są w pełni dostępne dla osób niepełnosprawnych ruchowo; m.in. na wszystkie poziomy doprowadza odpowiednio dużą winda a przejścia w lektorium są odpowiednio szerokie. Przy ewentualnych problemach z dostępem do księgozbioru na wyższych półkach, pomocą służą pracownicy biblioteki.

7.3.

Zbiory biblioteczne, kartograficzne i infrastruktura informatyczna Wydziału są regularnie monitorowane, co skutkuje stałym dostosowywaniem ich do bieżących potrzeb dydaktycznych. Lista pozycji do zakupu do biblioteki konstruowana jest na podstawie sylabusów, zweryfikowanych przez Radę Programową ds. Kierunku. Pracownicy i studenci mogą też zgłaszać zapotrzebowanie na zakup pozycji, których wg nich brakuje w bibliotece. Zapotrzebowanie na sprzęt komputerowy oraz oprogramowanie jest realizowane poprzez system zamówień w instytutach, a następnie przekazywane do decyzji Władz Dziekańskich. Ewentualne usterki techniczne (zgłoszone przez pracowników bądź studentów) są na bieżąco usuwane przez personel techniczny bądź pracowników Wydziałowej Pracowni Komputerowej.

Stan infrastruktury wykorzystywanej w procesie kształcenia można uznać za monitorowany w sposób kompleksowy, zarówno przez pracowników jak i przez studentów. Uwagi bezpośrednich użytkowników są uwzględniane i stanowią podstawę doskonalenia bazy dydaktycznej, szczególnie w zakresie zasobów informatycznych i bibliotecznych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Do mocnych stron należą:

1. Dobrze zaprojektowany i wyposażony, przestronny budynek stwarza bardzo dobre możliwości do studiowania.
2. Zaplecze dydaktyczne, w tym wyposażenie sal można uznać za wzorcowe.
3. W budynku znajdują się przyjazne miejsca spędzania czasu pomiędzy zajęciami, co jest szczególnie korzystne wobec peryferyjnego położenia budynku w stosunku do centrum miasta.
4. Bogate zbiory biblioteczne oraz kartograficzne, a także dobra ich organizacja sprzyjają prowadzeniu dydaktyki na wysokim poziomie i sprzyjają samodzielnemu poszerzaniu wiedzy.
5. Zbiory biblioteczne i kartograficzne są stale dostosowywane do bieżących potrzeb dydaktycznych.
6. Zarówno pracownicy, jak i studenci mają możliwość oceny infrastruktury oraz składania propozycji dotyczących poszerzania zbiorów bibliotecznych i kartograficznych.

Dobre praktyki

1. Stworzenie na terenie budynku miejsc „przyjaznych studentom”.

Zalecenia

brak

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągania efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1. Wsparcie dydaktyczne zapewniane studentom na kierunku *turystyka i rekreacja* jest zorientowane na partnerską postawę, która odzwierciedla relacje mistrz-uczeń. Panująca miła atmosfera oraz widoczne zaangażowanie nauczycieli w ramach dostosowania przekazywanych treści do grup studentów stanowią istotną rolę w dydaktyce prowadzonej na Wydziale. Studenci w takich warunkach chętnie dążą do pełnego wyjaśnienia skomplikowanych zagadnień oraz wyrażają swoją opinię, co stanowi sedno procesu kształcenia. Stały kontakt z nauczycielami akademickimi zapewniony jest za pośrednictwem korespondencji elektronicznej oraz godzin konsultacji. Jednakże kadra dydaktyczna jest zawsze chętna wspierać rozwój studentów poza formalnie ustalonymi godzinami. Ponadto podczas spotkania z ZO PKA studenci zwrócili szczególną uwagę na adekwatną aktywność zawodową i naukową prowadzących zajęć. Jest to bardzo ważne dla specyfiki kierunku, ponieważ prezentowanie treści na podstawie swoich osobistych doświadczeń jest dużo bardziej interesujące dla słuchaczy i daje możliwość nauki z autopsji ekspertów dziedziny. Przygotowywanie prac dyplomowych jest także realizowane w ścisłej współpracy z opiekunem który dedykuje odpowiednią ilość czasu na sporządzenie wartościowej pracy. Ważnym czynnikiem wsparcia dydaktycznego są także praktyki zawodowe i przedmioty prowadzone w laboratoriach specjalistycznych odpowiednio przygotowujące studentów do działalności naukowej lub konkurowania na rynku pracy. Szczególnie rozwijające dla studentów są wyjazdy terenowe, które poprzez bezpośrednią obserwację i kontakt z środowiskiem przyrodniczym i kulturowym oraz jego zagospodarowaniem (zawodowym środowiskiem pracy branży turystycznej i rekreacyjnej) ają sposobność weryfikacji uprzednio nabytej teorii. Ważnym aspektem wizytowanego kierunku jest również możliwość nabywania istotnych kompetencji społecznych poprzez współpracę z rówieśnikami w ramach licznych przedmiotów. W wielu przypadkach nauczyciele stosują zróżnicowane metody dydaktyczne np. quizy, burze mózgów i dyskusje, które aktywizują pracę studentów, a tym samym skutecznie wspierają osiągnięcie zaplanowanych efektów kształcenia. Pomoce dydaktyczne są wysyłane poprzez pocztę elektroniczną lub można je pobrać ze stron internetowych

poszczególnych katedr. Wszystkie przekazywane treści są aktualne, natomiast w razie rzadko występujących błędów prowadzący zajęcia przesyła do studentów sprostowania. Choćby sporadycznie zdarzają się sytuacje, w których nauczyciele akademicy nie przesyłają studentom treści prezentacji przedstawianych na zajęciach. Nie jest to wymagane, ale w wielu przypadkach zwiększa możliwość lepszego przygotowania na wykład, tudzież bardziej wnikliwego zrozumienia treści. Łatwy dostęp do materiałów pomocniczych jest niezbędny w procesie kształcenia, dlatego warto uwzględnić strategię łatwego dostępu do przedstawianych treści. Wszystkie niezbędne informacje na temat przebiegu zajęć oraz procesu oceniania na poszczególnych formach kształcenia są omawiane na pierwszych zajęciach i nie zmieniają się w trakcie roku akademickiego.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili wsparcie naukowe zapewniane w trakcie procesu kształcenia. Studentom umożliwia się rozwój naukowy poprzez udział w projektach badawczych prowadzonych przez pracowników, głównie w ramach pracy kół naukowych. Istotnym działaniem jest przekazywanie informacji na temat prowadzonych badań w poszczególnych jednostkach Wydziału i ich wyników w trakcie wykładów lub innych zajęć. Dzięki temu studenci dokładnie poznają specyfikę jednostek działających na Wydziale i mogą dostosować swoją indywidualną drogę rozwoju naukowego do zainteresowań. Studenci uczestniczą w konferencjach naukowych, projektach badawczych np. w projekcie „Rozwój apartamentów turystycznych i Airbnb w przestrzeni wybranych miejsc w Polsce”) i konkursach, niejednokrotnie zdobywając prestiżowe wyróżnienia. Ważnym miejscem rozwijającym predyspozycje naukowe jest Pracownia Muzeum Ziemi, gdzie studenci mają szansę na poznanie istotnych informacji z zakresu geologii, ale również sprawdzenia się w oprowadzaniu gości podczas wydarzeń organizowanych na Wydziale. W poprzednim roku akademickim 2017/2018 jeden student kierunku *turystyka i rekreacja* został nagrodzony za wybitne osiągnięcia naukowe przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Taka sytuacja wskazuje na znaczące zaangażowanie studentów w rozwój naukowy oraz skuteczne wsparcie oferowane ze strony Wydziału.

Wdrożonymi dotychczas mechanizmami motywacyjnymi studentów w osiąganiu lepszych wyników w nauce jest stypendium Rektora i program stażowy „Dobry Start”. Niezbędne informacje dotyczące ww. mechanizmów dostępne są na stronie internetowej Uczelni z niezbędnymi regulacjami prawnymi i wzorami dokumentów. Studenci posiadają wiedzę na temat dostępnych mechanizmów oferowanych przez Uczelnię, które w adekwatnym stopniu są dla nich motywujące. W dodatku studenci zwrócili uwagę, że część kadry dydaktycznej potrafi zachęcić podczas prowadzenia zajęć do osiągania lepszych wyników.

Wszystkie procedury systemu pomocy materialnej (zapomogi, stypendium socjalne, stypendium dla osób niepełnosprawnych) skierowane do studentów są opublikowane na stronie internetowej Uniwersytetu. Można również odnaleźć tam istotne terminy składania dokumentacji oraz informacje na temat regulacji prawnych. W platformie USOSweb znajdują się natomiast wzory podań, które można wypełnić i wydrukować. Wymaganą dokumentację należy złożyć w Dziekanacie po uprzednim wypełnieniu wniosku oraz dołączeniu niezbędnych załączników. Cały proces jest szczegółowo przedstawiony w ogólnodostępnym Regulaminie pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Podczas spotkania z ZO PKA studenci kierunku *turystyka i rekreacja* uznali, że pomoc materialna oferowana przez Uczelnię jest odpowiednio dopasowana do ich potrzeb, ale jednocześnie ograniczona w pewnym stopniu przez znaczącą biurokratyzację całego procesu. Jednakże kompleksowa dokumentacja wymagana przy wnioskach dotyczących pomocy materialnej jest niezbędna do właściwego uzasadnienia wydatków publicznych.

Studenci niepełnosprawni na Uczelni są otaczani troskliwą opieką przez pracowników Biuro UAM ds. Studentów z Niepełnosprawnościami. Jest to organ, który realizuje strategię niwelowania barier w studiowaniu dla osób z niepełnosprawnościami na całym Uniwersytecie. Priorytetowymi zadaniami pracowników jest m.in. zapewnienie wsparcia studentom pod względem stypendiów specjalnych dla osób niepełnosprawnych, wsparcia w kreowaniu indywidualnej organizacji studiów, wdrażanie alternatywnych zajęć z wychowania fizycznego, zapewnienie pomocy asystenta dydaktycznego lub tłumacza języka migowego, wypożyczenia sprzętu wspomagającego słyszenie, przydzielanie przystosowanych do potrzeb miejsc w akademikach, pomoc w działalności Zrzeszenia Studentów Niepełnosprawnych UAM „Ad Astra”, zapewnienie możliwości udziału w zajęciach logopedycznych i udziale w obozach sportowych. W dodatku wszystkie aspekty programu studiów na kierunkach są w miarę możliwości dostosowywane do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami, w tym

również praktyki zawodowe są adaptowane do indywidualnych przypadków. W poprzednich latach na kierunku *turystyka i rekreacja* zdarzył się przypadek gdzie na praktykach terenowych student poruszający się na wózku miał wyznaczony specjalny szlak, który mógł pokonać wspólnie z pomocą rówieśników. W dodatku na każdym Wydziale działa dwóch koordynatorów ds. studentów niepełnosprawnych, jeden jako pracownik, natomiast drugi jako student działający w radzie samorządu studenckiego. Wszystkie osoby pełniące wymienione role są przygotowane przez Biuro podczas cyklicznego szkolenia. Efektem opisanych wyżej działań jest całkowite zniesienie bariery dla osoby niepełnosprawnej w ramach procesu kształcenia. Informacje na temat oferty pomocy można znaleźć na stronie Uczelni. Co więcej, jest także możliwość w razie potrzeby zapewnienia dowozów finansowanych ze strony Uczelni na zajęcia dydaktyczne. Biorąc pod uwagę wszystkie czynniki, zakres wsparcia jest szeroki i dostosowany do każdego rodzaju niepełnosprawności, co świadczy o doskonałej działalności społeczności akademickiej na rzecz studentów niepełnosprawnych.

Zgłaszanie skarg i wniosków przez studentów na kierunku *turystyka i rekreacja* ma charakter bezpośredniego ustalenia racji. Kiedy studenci mają problem związany z poszczególnym modulem kształcenia to zwracają się wprost do koordynatora przedmiotu, opiekuna roku lub kierownika Katedry. Jeżeli uwaga ma aspekt natury administracyjnej to uwagi są kierowane zazwyczaj do Dziekanatu lub specjalnej „skrzynki podawczej” za pośrednictwem wniosku. Jednakże studenci podczas spotkania z ZO PKA zwrócili uwagę na fakt, że występują problemy zdalnej komunikacji (telefonicznej, korespondencji elektronicznej) z jednostką administracyjną Wydziału. W szczególności jest to uciążliwe dla studentów studiów niestacjonarnych, którzy w wielu przypadkach muszą się pojawić osobiście. Warto usprawnić pracę Dziekanatu, aby mógł być bardziej dostępny dla studentów lub rozszerzyć działalność Jednostki w tym celu. Natomiast jeżeli sprawa dotyczy większej liczby studentów to jest przekazywana do Rady Samorządu Studentów lub Władz Wydziału. Tak zrównoważony i powszechny podział obowiązków umożliwia skuteczne rozwiązywanie problemów indywidualnych oraz bezprecedensowe wyrażanie opinii środowiska studenckiego. Nie ma również problemu, aby spotkać się indywidualnie z Władzami Wydziału, aby przekazać swoje spostrzeżenia, w tym celu są wyznaczone specjalne dyżury 2 razy w tygodniu dla studentów. Całościowo środowisko studenckie kierunku pozytywnie oceniło zakres wsparcia udzielanego ze względu na zgłaszanie skarg i uwag. Sytuacje konfliktowe zdarzają się bardzo rzadko, ponieważ są wdrożone odpowiednie narzędzia weryfikujące opinie studentów w ramach kompleksowych działań ankietacyjnych. Powstałe trudności są przeważnie rozwiązywane poprzez dialog, a nie za pomocą generowania zbędnej dokumentacji.

Reprezentantami studentów na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych jest Rada Samorządu Studenckiego. W ramach Jednostki podczas wizytacji działało 10-ciu reprezentantów wybieranych w tajnych, równych, powszechnych i bezpośrednich wyborach. Władze Wydziału skutecznie wspierają finansowo i merytorycznie działalność samorządu studenckiego. Jednak w dalszym rozwoju Jednostki warto zadbać o większe sprzężenie działań reprezentantów studentów z polityką działań Wydziału. Dobrą praktyką stosowaną na niektórych Uczelniach jest uczestnictwo przewodniczącego Rady Samorządu Wydziałowego w kolegiach dziekańskich. Takie działania podkreślają partnerską postawę oraz umożliwiają dalszy rozwój samorządności studenckiej. Bezpośredni wpływ najliczniejszej grupy interesariuszy wewnętrznych w kręgach decyzyjnych jest istotny w kreowaniu kultury jakości kształcenia oraz pomocy w osiągnięciu wspólnie wypracowanego celu jaki określa strategia Wydziału. Reprezentanci zapewniają rozwój kultury studenckiej Wydziału za sprawą wielu projektów nakierowanych na integrację lub utożsamianie się ze społecznością, są to m.in. specjalne „bluzy” wydziałowe, akcja „Szlachetna Paczka”, dzień i piknik „Geografa”, dni kandydata oraz „pierwszorocznika”. Jednostka reprezentująca studentów utrzymuje również stały kontakt ze starostami poszczególnych grup dziekańskich, dzięki czemu ma możliwość diagnozowania problemów trapiących poszczególne roczniki studenckie. Istotną działalnością na rzecz studentów jest dbanie o potrzeby całego środowiska studenckiego w ramach zbierania opinii za pomocą portali społecznościowych, a następnie przekazywanie ich do adekwatnego organu Wydziału lub Uczelni. Wszystkie przedstawione przedsięwzięcia prowadzą do godnego i odpowiednio zaplanowanego reprezentowania społeczności studenckiej, co z drugiej strony wpływa na pozytywną ocenę działalności samorządu przez studentów. Jednostka samorządu studenckiego skutecznie także współpracuje z innymi organami Uczelni tj. Kołami Naukowymi, Władzami Wydziału, Biurem UAM ds. studentów niepełnosprawnych. Chociaż brakuje jeszcze odpowiednio wypracowanej współpracy z Biurem Karier, co w wielu przypadkach znacząco pomaga rozwijać aspekt tworzenia projektów ukierunkowanych na podnoszenie kompetencji studentów kierunku. W gremium Rady Wydziału zasiadają reprezentanci studenci, którzy stanowią

nie mniej niż 20% składu. Ponadto studenci uczestniczą aktywnie w wydziałowych komisjach jakości kształcenia. Sprawy studenckie są konsultowane z Radą Samorządu Studenckiego, co umożliwia wypracowanie obopólnych kompromisów na powstające problemy do rozwiązania.

W zakresie naukowym odnoszącym się do kierunku *turystyka i rekreacja* działa koło naukowe „Geografów” im. Stanisława Pawłowskiego. W pracach tego koła uczestniczy aktywnie około 100 osób, aczkolwiek tematyką wizytowanego kierunku para się około 20 członków sekcji turystyki i rekreacji. W tym roku koło naukowe obchodziło 95-lecie swojej działalności. Poszczególne sekcje koła naukowego mają wyznaczonych opiekunów z grona nauczycieli akademickich, którzy są specjalistami w danych dyscyplinach. Studenci z koła naukowego „Geografów” podczas spotkania z ZO PKA wyrazili pozytywne opinie o osobach wspierających działania ruchu naukowego studentów. Sztandarowe badania naukowe prowadzone przez sekcję turystyki i rekreacji to: badanie preferencji i motywów turystów odwiedzających Park Gór Stołowych oraz badania motywów i preferencji turystów odwiedzających Karkonoski Park Narodowy. Koło naukowe na przestrzeni ostatnich lat angażuje się również w organizację wielu konferencji (np. II Ogólnopolska Konferencja Hydrologiczna z okazji światowego Dnia Wody „Naturalne i antropogeniczne zmiany obiegu wody”) oraz realizowaniem cyklicznego projektu naukowo-krajoznawczego „GEOpraktyki”. Obie inicjatywy studenckie doskonale wspierają studentów w rozwijaniu swoich zainteresowań naukowych i zdobywaniu kontaktów z Partnerami różnych części kraju lub świata. Ponadto działalność koła naukowego skupia się również na działaniach popularyzatorskich skierowanych do szkół średnich podczas wydarzeń ogólnoakademickich lub organizowanych wycieczek krajoznawczych dla uczniów. Głównym źródłem finansowania studenckiego ruchu naukowego na Wydziale jest składka członkowska oraz środki finansowe Uczelni, które corocznie przydziela Dziekan na wykonanie założonych projektów oraz utrzymanie zaplecza technicznego. Na przestrzeni lat nie było problemu z nakładami materialnymi, aby Koło mogło właściwie funkcjonować. Dodatkowo wielu studentów sekcji *turystyki i rekreacji* uczestniczących w projektach badawczych publikuje swoje prace naukowe, przez co ma możliwość zapoznać się z procesem recenzowania prac naukowych. Całe koło naukowe podejmuje szeroką i zróżnicowaną problematykę badawczą, co wskazuje na właściwe wsparcie merytoryczne, ale także finansowe zapewnione ze strony Władz Wydziału. Przy Katedrze Turystyki i Rekreacji działa jeszcze „Studencka Grupa Badawcza”, która realizuje projekty krajowe oraz międzynarodowe („Na dachy Europy” - zdobywanie i opisywanie najwyższych szczytów naszego kontynentu). Poza tym studencka organizacja naukowa organizuje sympozja naukowo-branżowe z przedstawicielami administracji publicznej oraz przedsiębiorcami z sektora turystyki.

Biuro Karier Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza istnieje od 1997 roku i ma na celu wspieranie studentów pod względem uzyskania rzetelnych informacji o rynku pracy i działalności wolontaryjnej oraz podnoszeniu kwalifikacji w formie szkoleń. Charakterystycznymi działaniami nakierowanymi na studentów są między innymi: targi pracy (około 30 branż) organizowane 2 razy w roku, „Kariera języka”, czyli promowanie pracodawców chcących zatrudnić osoby ze znajomością języka obcego, organizacja stref rozwoju na Wydziałach (specjalne miejsca do efektywnej pracy), realizacja specjalistycznych szkoleń, prowadzenie bazy praktyk (w momencie wizytacji zgromadzono około 4000 ofert). W realizowaniu misji niwelowania dystansu student-pracodawca na poszczególnych wydziałach biorą udział także koordynatorzy praktyk. Są to pracownicy, którzy wkładają wiele wysiłku w realizację procesu i rozbudowę oferty obligatoryjnych praktyk zawodowych w podstawowych jednostkach organizacyjnych Uczelni. Niestety nie są oni wynagradzani za swoją dodatkową pracę, co spotyka się z krytycznymi opiniami środowiska akademickiego, jednakże Władze Uczelni starają się wprowadzić odpowiednie rozwiązania w najbliższym czasie. Na przestrzeni bieżącego roku akademickiego studenci mieli możliwość uczestniczyć w szkoleniach doskonalących umiejętności miękkie i podnoszące szanse zatrudnienia tj. poznać struktury i organizacje pozarządowe, dowiedzieć się jak efektywnie zarządzać kontem na portalu LinkedIn oraz w jaki sposób uformowana jest nowoczesna organizacja. Ponadto Biuro jest zawsze chętne do działalności w postaci doradztwa zawodowego dla studentów dotyczącego m. in...tworzenia CV, autoprezentacji na rozmowie rekrutacyjnej itp. Każdy student Uniwersytetu ma możliwość wglądu do bazy praktyk za pomocą wewnętrznego systemu informatycznego. Niestety w opinii studentów kierunku *turystyka i rekreacja* działalność Biura Karier jest mało widoczna. Jest to prawdopodobnie efekt niewielkiego dostosowania działalności do specyfiki ocenianego kierunku. Warto w tym celu skierować poczynania w stronę decentralizacji niektórych projektów, rozszerzyć działalność dostosowaną do odpowiednich grup studenckich i zwiększyć

współpracę z Radą Samorządu Studentów. Umożliwi to łatwiejsze dotarcie do środowiska studenckiego i dostosowanie doskonalenia kompetencji do panujących potrzeb. Cały proces rozwoju może być związany z powiększeniem składu Jednostki lub wcieleniem w życie systemu polegającego na ambasadorach, ale warto rozważyć możliwość bardziej bezpośredniego docierania do studentów. Monitoring absolwentów nie jest realizowany przez Biuro Karier, ale przez jednostki jakości kształcenia Uczelni i Wydziału.

Niezwykle ważną inicjatywą z punktu widzenia wszystkich interesariuszy wewnętrznych są Dni Turystyki. Jest to jeden z największych tego typu wydarzeń cyklicznych w Polsce, w którym aktywnie uczestniczą studenci. Skuteczna współpraca umożliwia zaproszenie interesujących prelegentów, którzy prezentują niezwykle pasjonujące treści dopełniające standardowy proces kształcenia. W trakcie wydarzenia organizowane są także liczne atrakcje, konkursy i pokazy. Inicjatywa pełni rolę dobrej praktyki na kierunku *turystyka i rekreacja*, ponieważ umożliwia poznanie ciekawych faktów powiązanych z obszarem kształcenia, inspiruje młodych ludzi do nauki oraz pozwala studentom sprawdzić się w roli organizatorów większego przedsięwzięcia.

Kolejną skuteczną i ważną inicjatywą organizowaną od 2016 roku na terenie całej Uczelni jest Dzień Jakości Kształcenia. Jest to wydarzenie coroczne na którym są omawiane ze studentami ważne tematy dotyczące jakości kształcenia. Dyskusje umożliwiają weryfikację niekorzystnych rozwiązań dla poszczególnych grup interesariuszy oraz wyjątkowo pozytywnie wpływają na zrozumienie procesów jakości kształcenia przez studentów.

8.2

Doskonalenie całego systemu wsparcia i opieki studentów opiera się na wielowątkowym procesie ankietyzacji w ramach badań jakości kształcenia i przekazywania uwag bezpośrednio do pracowników administracyjnych. Ankieta ogólnouczelniana ma na celu poprawę warunków studiowania na wszystkich wydziałach, w tym Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych. Plebiscyt odbywa się raz w roku, dobrowolnie uzupełniany przez wszystkich studentów, nauczycieli i doktorantów. Zawierające się w kwestionariuszu pytania pokrywają się z większością elementów systemu wsparcia, a dotyczą one: możliwości uczestnictwa w badaniach naukowych (w ramach pracy dyplomowej, koła naukowego, pracy w grupie badawczej itp.), stosunku nauczycieli do studentów, zaangażowania nauczycieli w pracę dydaktyczną (terminowe odbywanie zajęć, punktualność, dostępność na dyżurach), wsparcie opiekuna/kierownika pracy dyplomowej, wsparcie Prodziekana ds. studenckich, praca Dziekanatu, działalność Samorządu Studentów. Na końcu formularza znajduje się również pole do zostawienia ewentualnych uwag i sugestii. Zastosowane pytania dotyczą niemal całego systemu wsparcia oraz opieki, więc umożliwiają efektywne usprawnianie systemu oraz skuteczne doskonalenia go w oparciu o opinię środowiska studenckiego. Możliwe jest dalsze rozszerzenie narzędzia o pytanie dotyczące działalności Biura Karier, natomiast pytanie dotyczące pracy Dziekanatu można doprecyzować, ponieważ dotyczy wielu aspektów tj. pomocy materialnej, obsługi studiów, zgłaszania skarg i wniosków. Ponadto wypełnianie ankiet badania jakości kształcenia wiąże się z konkursem „Liczymy ankiety” prowadzonym na Uczelni, który polega na wyróżnieniu i wręczeniu nagrody pieniężnej na cele studenckie wydziałom (pogrupowanym w 4 ligi) mającym najlepszą frekwencję. Jest to wyjątkowo skuteczne rozwiązanie tworzące ciekawą konkurencję, przyczyniającą się do zwiększenia liczby wypełnionych kwestionariuszy. Wprowadzono również ze strony Parlamentu Studentów UAM szczegółową ankietę na temat działalności obsługi administracyjnej „Przyjazny Dziekanat”. Inicjatywa jest przeprowadzana w pełni przez studentów i jest istotnym czynnikiem usprawniającym warunki studiowania na Uczelni. Ostatnim czynnikiem wpływającym na doskonalenie systemu opieki i wsparcia na Wydziale jest prowadzony dialog pomiędzy pracownikami a studentami. Newralgiczne problemy są omawiane bezpośrednio z władzami lub kadrą Wydziału, przez co trudności spotykane przez studentów są przekazywane do odpowiednich organów w celu wdrożenia niezbędnych zmian. Studenci na spotkaniu z ZO PKA stwierdzili, że doskonalenie wsparcia i opieki studenckiej jest widoczne oraz zgodne z ich preferencjami. Docenić również należy poczynania pod względem poprawy warunków opieki nad osobami niepełnosprawnymi w ramach diagnozowania poszczególnych przypadków i wcielaniu istotnych rozwiązań. Wyniki z oceny kadry, w tym wnioski z tej oceny dokonywane przez studentów są odpowiednio wykorzystane i stanowią podstawę doskonalenia kadry wspierającej proces kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Opieka oraz wsparcie rozwoju studentów na kierunku *turystyka i rekreacja* jest kompleksowe i w pełni umożliwia osiągnięcie efektów kształcenia w programie studiów. Mocną stroną kierunku jest opieka dydaktyczna zorientowana na bezpośrednią relację mistrz-uczeń między studentem a nauczycielem akademickim. Współpraca opiera się na systematycznych zajęciach, wyważonej pracy samodzielnej oraz wsparcia w ramach konsultacji i korespondencji elektronicznej. Z punktu widzenia studentów istotne jest doświadczenie naukowe i praktyczne kadry dydaktycznej, które pozwala właściwie wspierać proces kształcenia oraz rozwój naukowy studentów. Dostosowanie metod dydaktycznych do potrzeb studentów na prowadzonych zajęciach ułatwia również w znaczącym stopniu realizację efektów kształcenia. Pracownicy dydaktyczni prezentują swoje prace podczas zajęć, co inspiruje studentów do udziału w projektach badawczych. Wszechstronne wsparcie naukowe skupione jest na działalności koła naukowego w ramach którego studenci uczestniczą w badaniach prowadzonych w Jednostce, przygotowują referaty a konferencje oraz konkursy. Wyznacznikiem odpowiedniej pomocy są wyróżnienia zdobywane przez studentów oraz znaczące zaangażowanie w projekty promujące naukę organizowane na Wydziale. Zdiagnozowanymi mechanizmami motywującymi studentów do osiągania lepszych wyników jest stypendium Rektora dla najlepszych studentów oraz program stażowy „Dobry Start”. Wymienione mechanizmy pozytywnie wpływają na zaangażowanie środowiska studenckiego w proces uczenia się. Pomoc materialna oferowana przez Uczelnię jest właściwa, spełnia oczekiwania studentów i skutecznie umożliwia podjęcie studiów w trudnej sytuacji materialnej. Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych w pełni wywiązuje się z zapewniania równych szans studentom w realizacji programu kształcenia uwzględniając stopień i charakter niepełnosprawności oraz specyfikę kierunku studiów. Wypracowane na kierunku liczne sposoby rozwiązywania skarg i wniosków sprawdzają się w istniejących warunkach. Elementem systemu wartym dalszego usprawnienia jest działalność zdalna Dziekanatu, która jest potrzebna studentom, w szczególności trybu niestacjonarnego. Usprawni to cały proces obsługi administracyjnej i szybszy dostęp do informacji. Wydziałowa rada samorządu studentów otrzymuje właściwe wsparcie ze strony Władz Wydziału oraz aktywnie uczestniczy w procesach doskonalenia kształcenia. Natomiast studencki ruch naukowy jest odpowiednio wspierany finansowo oraz merytorycznie, przez co studenci aktywnie angażują się w rozwijanie swoich zainteresowań naukowych odnosząc przy tym sukcesy. Fenomenalną inicjatywą studencką są „GEOpraktyki”, które umożliwiają podnoszenie kompetencji zawodowych poprzez podróżowanie do dowolnych miejsc na świecie. Działalność Biura Karier jest kolejnym czynnikiem systemu wsparcia i opieki który korzystnie wpływa na rozwój studentów. Jednostka zapewnia szeroką ofertę warsztatów z umiejętności miękkich, pomocy przy aplikowaniu do pracy oraz szeroką ofertę praktyk i staży dodatkowych. Aczkolwiek słabą stroną Jednostki jest brak nakierowania projektów na poszczególne grupy obszaru kształcenia oraz znikoma znajomość działalności Jednostki pośród studentów. W miarę możliwości warto podjąć starania dalszego rozwoju oraz wypracowania rozwiązań sprzyjających dla kierunku *turystyka i rekreacja*. Wyjątkowo ważnymi inicjatywami organizowanymi na Wydziale są Dni Turystyki oraz Dzień Jakości Kształcenia. Pierwszy projekt skutecznie przyczynia się rozwojowi horyzontów naukowych studentów, inspirowania młodych pokoleń oraz podnoszeniu umiejętności organizacyjnych. Jest to wydarzenie wyjątkowo dobrze dostosowane do potrzeb studentów oraz specyfiki kierunku. Natomiast drugi projekt umożliwia studentom zapoznanie się z elementami wewnętrznego systemu zapewniania jakości oraz podjęcie dyskusji na temat warunków panujących na Wydziale. Obie inicjatywy skutecznie angażują środowisko studenckie oraz przyczyniają się pozytywnie pod względem kreowania kultury jakości kształcenia. Dalszy rozwój systemu opieki studenta nie budzi obaw, cykliczne badania jakości kształcenia ułatwiają przystosowanie systemu opieki i wsparcia do potrzeb przybywających na studia roczników studentów. Ponadto konkurs „Liczymy ankiety” skutecznie podnosi liczbę wypełnianych kwestionariuszy i uświadamia studentom ważną rolę doskonalenia jakości kształcenia.

Dobre praktyki

- „Geopraktyki” są potrzebną i niezbędną dla specyfiki kierunku inicjatywą studencką wpływającą na podnoszenie kompetencji naukowych w ramach krajoznawczych eksploracji.
- Organizowane „Dni Turystyki” wieloaspektowo uatrakcyjnią proces kształcenia oraz wpływają pozytywnie pod względem wsparcia rozwoju naukowego oraz organizacyjnego studentów.

- Wprowadzony ogólnouczelniany „Dzień Jakości Kształcenia” umożliwia studentom zapoznanie się z elementami wewnętrznego systemu zapewniania jakości oraz podjęcie dyskusji na temat warunków panujących na ich wydziałach.
- Konkurs „Liczymy ankiety” podnosi zwrotność ankiet badania jakości kształcenia oraz zwiększa zrozumienie istoty procesów jakości kształcenia w środowisku studenckim.

Zalecenia

- Usprawnienie Dziekanatu pod względem dostępności zdalnej dla studentów.
- Dostosowanie działalności Biura Karier do specyfiki Wydziału z uwagi na ocenę programową kierunku „turystyka i rekreacja” oraz wypracowanie skutecznych rozwiązań mających na celu promocję inicjatyw Jednostki.

9. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Podjęte działania naprawcze
Konieczność spełnienia wymagań kadrowych na kierunku „turystyka i rekreacja”, w tym dotyczących minimum kadrowego”.	Już podczas poprzedniej oceny programowej (w 2011 r.) Zespół oceniający uznał, iż wymagania dotyczące kadry dydaktycznej prowadzącej zajęcia na kierunku „turystyka i rekreacja”, w tym minimum kadrowego kierunku - zostały spełnione. Obecna wizytacja to potwierdziła.

Przewodnicząca Zespołu Oceniającego

Dr hab. Krystyna Dwucet

